

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»
Директор інституту

О.О.Шеремет

«__» _____ 20__ р.

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

Л.В. Шірінян

«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування
на тему: Шляхи підвищення прибутковості страхової компанії

Виконав: здобувач 4 курсу, групи 14 Стеценко Анастасія Вікторівна
(прізвище та ініціали)

Керівник Стецюк Володимир Михайлович _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2020 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва)

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

Шірінян Л.В.

« » 20 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Стеценко Анастасія Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Шляхи підвищення прибутковості страхової компанії

керівник роботи Стецюк В. М., к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «10» лютого 2020 року № 109-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 02 червня 2020 року

3. Вихідні дані до роботи матеріал який використовується при написанні роботи (підручники, навчальні посібники, монографії, періодичне видання, статті, звітність по підприємству

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні основи прибутковості страхової компанії

Розділ 2. Аналіз формування прибутку страхової компанії на прикладі СК «Уніка»

Розділ 3. Напрями підвищення прибуткової діяльності СК «Уніка»

5. Перелік графічного матеріалу

Основні показники фінансово-господарської діяльності СК «Уніка», Горизонтальний аналіз активів та пасивів СК «Уніка» за 2016-2018 роки;

Показники ліквідності СК «Уніка»; Оцінка фінансової стійкості СК «Уніка»; Аналіз доходів та витрат СК «Уніка» за 2016-2018 роки; Аналіз складу майна; Динаміка валового прибутку/збитку; Аналіз страхових премій та страхових виплат СК «Уніка»; Прибутковість за кожним видом страхування; Показники рентабельності СК «Уніка»; Зміна показників рентабельності СК «Уніка»; Структура страхового портфелю страхової компанії «Уніка» за 2016-2018 роки; Розрахункові показники середньої прибутковості і ризику по видах страхових послуг СК «Уніка»; Оптимальний портфель страхових послуг для СК «Уніка»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Стецюк В. М.		
II	Стецюк В. М.		
III	Стецюк В. М.		

7. Дата видачі завдання _____ 10 лютого 2020 року _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	10.02.2020	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 26.04.2020	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 17.05.2020	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 31.05.2020	
5	Оформлення остатнього варіанту роботи: анотація, вступ, література та підпис керівником для проходження попереднього захисту	до 02.06.2020	
6	Підпис готової роботи завідувачем кафедри	11.06.2020	

Здобувач

_____ Стеценко А.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ Стецюк В. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Стеценко А. В. «Шляхи підвищення прибутковості страхової компанії»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2020.

Кваліфікаційна робота присвячена розв’язанню теоретичних, методичних та практичних проблем підвищення прибутковості страхової компанії.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаної літератури і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито теоретичні основи прибутковості страхової компанії.

Другий розділ присвячено аналізу фінансово-економічної діяльності ПрАТ СК «Уніка» та оцінці рівня її прибутковості.

У третьому розділі обґрунтовано пропозиції щодо підвищення прибутковості страхової компанії.

Ключові слова: страхування, страхова компанія, прибуток, прибутковість, рентабельність, доходи, витрати, оптимізація страхового портфеля.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	9
1.1. Економічний зміст прибутку, прибутковості та їх роль у діяльності 9	9
страхової компанії.....	8
1.2. Складові елементи прибутку страхової компанії	15
1.3. Особливості формування та розподілу прибутку страхової компанії.....	178
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ НА ПРИКЛАДІ СК «УНІКА».....	245
2.1. Фінансово-економічна характеристика СК «УНІКА»	245
2.2. Аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат СК «УНІКА»	356
2.3. Оцінка рівня прибутковості СК «Уніка»	42
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СК «УНІКА».....	478
3.1. Зарубіжний досвід щодо підвищення прибутковості страхової компанії ..	478
3.2. Пропозиції щодо підвищення прибутковості страхової компанії	58
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	66
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми. Роль прибутку в господарському процесі сучасного економічного світу безперервно зростає, посідаючи одне з головних місць у загальній системі вартісних інструментів ринкової економіки. Прибуток забезпечує інтереси держави, власників, адміністративного складу страхової компанії і є вагомим рушійною силою економіки. Отже, процес вивчення механізму формування й управління прибутком страховиків є досить важливим, так само як і необхідність розробки рекомендацій з підвищення ефективності формування й розподілу прибутку страхових компаній.

Будь-яка страхова діяльність не може бути перспективною, якщо її фінансовий результат не є додатним та не характеризується позитивною динамікою зростання. Виходячи із цього, увага кожного керівника все більше зосереджена на обсягах отриманого прибутку та показниках прибутковості страхової компанії. Тому обрана тема є актуальною, адже саме отриманий прибуток дає змогу розвиватися організації в майбутньому.

Дослідженню особливостей формування та підвищення прибутковості підприємства присвячено значну кількість наукових праць таких учених, економістів та дослідників як: І.О. Бланк, О.І. Гадзевич, В.О. Мец, О.В. Мельник, Л.Ю.Кучер, І.Ю.Єпіфанова, В.С. Гуменюк, О.І. Давидов, Л.С. Селіверстова, О.В. Скрипник, О.А. Орлов, Р.Р. Антонюк, М.Ф.Огійчук, А.С. Кучерява, Т.М. Янковець, О.В. Хмелевський, О.О. Терещенко, О.В. Рябенков, А.Ф. Косік.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичної сутності поняття прибутковості, його класифікація, формування та його використання, аналіз прибутковості СК«Уніка», ефективний розподіл прибутку та напрями його збільшення.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення **завдань**:

- розкрити економічну сутність прибутку страхової компанії;
- визначити головні елементи прибутку страхової компанії;
- з'ясувати особливості формування та розподілу прибутку страхової компанії;
- надати фінансово-економічну характеристику СК «УНІКА»
- провести аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат СК «УНІКА»;
- оцінити рівень прибутковості СК «УНІКА»;
- розглянути зарубіжний досвід щодо підвищення прибутковості страхової компанії;
- надати пропозиції щодо підвищення прибутковості СК «Уніка».

Об'єктом дослідження є забезпечення прибутковості страхової компанії.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних і практичних питань, пов'язаних з підвищенням прибутковості страхової організації.

Для досягнення поставленої мети дослідження використовувались наступні **методи**: діалектичний – при розкритті змісту; абстрактно-логічний – при формулюванні висновків і наданні пропозицій; економіко-математичний і статистичний методи – під час аналізу страхової компанії.

Інформаційну базу дослідження становили наукові статті, інтернет-джерела, дані бухгалтерської звітності страхової компанії «Уніка» та внутрішня корпоративна інформація.

Структура роботи. Відповідно до мети, завдань, логіки дослідження дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дипломної роботи становить 82 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1. Економічний зміст прибутку, прибутковості та їх роль у діяльності страхової компанії

За своєю економічною природою страхування призначене для забезпечення страхового захисту майнових інтересів членів суспільства і має здійснюватися на засадах еквівалентності. Саме тому страхова діяльність у класичному розуміння не передбачає отримання надвисоких прибутків. Однак здійснення страхування на комерційних засадах спонукає страховиків прагнути до забезпечення прибутковості. Прибуток є одним з найважливіших показників успішності фінансово-господарської діяльності страховика, джерело зміцнення їхньої фінансової стійкості, необхідна умова зацікавленості власників (які отримують за рахунок прибутку дивідендів) у збереженні бізнесу [31, с. 56].

Прибуток страховика – це фінансовий результат його діяльності за певний звітний період (квартал, півріччя, дев'ять місяців, рік). Фінансовий результат являє собою вартісну оцінку підсумків господарювання страхової компанії. Його можна визначити як різницю між доходами і витратами. Фінансовий результат зачасти набуває додатнього характеру, тобто форми прибутку, хоча іноді можуть бути й збитки [22, с. 251].

Економічна роль прибутку в умовах ринку виявляється в таких рисах:

- прибуток – цегушійна сила формування та розвитку економічної системи, а також основа спонукального мотиву підприємницької діяльності.
- прагнення в отриманні прибутку дає поштовх до ефективного розподілу та використання ресурсів, упровадженню досягнень науково-технічного

прогресу, скорочення витрат, поліпшення якості товару та його споживчих характеристик.

– прибуток являє собою джерело розширення соціального виробництва, який сприяє примноженню національного багатства країни та задоволенню потреб суспільства, що постійно має тенденцію до зростання.[5, с. 96]

Систематизацію підходів до визначення сутності поняття «прибутковість» можна розглянути в табл.1.1:

Таблиця 1.1

Автор/джерело	Трактування
Шірінян Л. [31, с. 6]	Фінансові результати – це вартісна оцінка підсумків господарської діяльності страхової організації. При підбитті підсумків господарської діяльності страхової організації фінансовий результат визначається за один рік; при оцінці еквівалентності відносин страховика і страхувальників – за той період, який був прийнятий за основу при розрахунку тарифу
Греджева Т. В. [8, с. 86]	Фінансовий результат страховика – це вартісна оцінка підсумків фінансово-економічної діяльності. Виходячи з цього прибуток від страхової діяльності можна визначити, як різницю між доходами від страхової діяльності та витратами на надання страхових послуг. Він, як правило, має додатний характер, тобто набуває форми прибутку, а іноді – збитку
Бутовська Ю.С. [4], Лісовал В.П. [13]	Фінансовий результат – є наслідком від фінансово-господарської діяльності. Він характеризує розмір засобів страхової компанії, їх розміщення і джерела формування. Окрім того, даний показник показує рівень фінансової конкурентоспроможності страховика, а також виконання зобов'язань перед країною та іншими учасниками страхового ринку.
Проскурович О. В., Мельничук І. І. [21, с.114]	Фінансовий результат страхової компанії – це кінцевий результат від страхової та інших видів діяльності страхової компанії за звітний період, який визначається на основі співставлення відповідних доходів і витрат та в комплексі проявляється в показниках прибутку (збитку) та приросту (відсотку) страхових резервів.

Загальні ринкові підходи до формування прибутку господарюючих суб'єктів поширюються й на СК. Водночас процес формування прибутку страховика має певні особливості через специфіку сутності страхування, особливості кругообігу коштів, який охоплює грошові потоки від усіх видів діяльності страховика.

Виходячи з цього прибуток від страхової діяльності можна визначити, як різницю між доходами від страхової діяльності та витратами на надання страхових послуг.

Доходи від страхової діяльності – це первинні доходи страхової компанії. Саме на залучення цих доходів й сподівається страховик, з'явившись на страховому ринку і запропонувавши страхові послуги за конкретну плату.

Доходи страховика можна поділити на три великі групи (рис. 1.1).

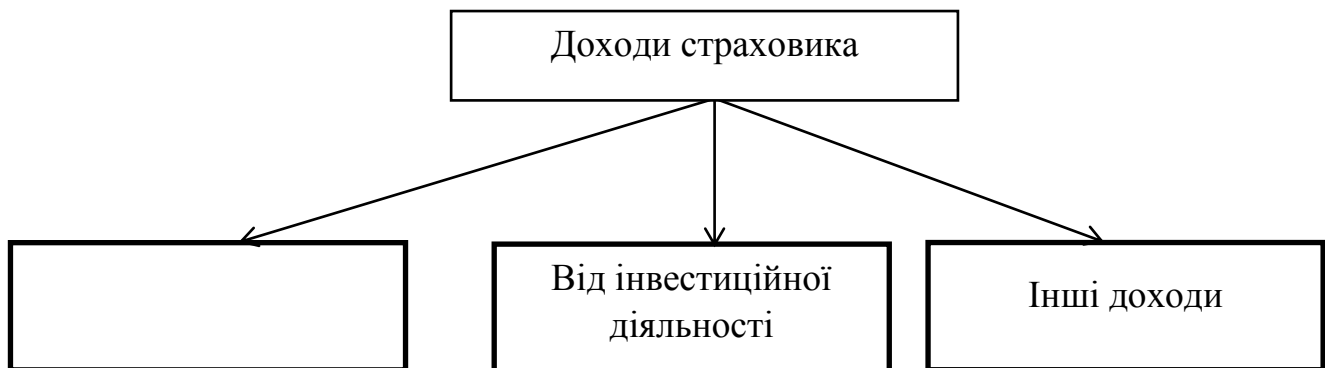

Рис. 1.1. Структура доходів страховика

1. Доходивід основної, тобто страхової діяльності (сума всіх надходжень на користь страховика, які пов'язані з процесом проведенням страхування і перестрахування). Такі доходи сформовані за рахунок страхових премій (які дають найбільшу і головну частину доходу від страхових операцій), відшкодування частки збитків за ризиками, які передані в перестрахування, а також за рахунок комісійних і брокерських винагород, коли страховик є в ролі посередника страхових послуг.

2. Доходи від інвестиційної та фінансової діяльності є взаємопов'язаними з інвестуванням, формуванням та розміщенням тимчасово вільних грошових коштів (це стосується як власних, так і коштів страхових резервів). Вони формуються за рахунок інвестування коштів страхових резервів і власних вільних засобів. Необхідно зазначити, що інвестиційна діяльність страховика носить залежний характер по відношенню до страхових операцій. Інвестиції повинні здійснюватися в обсязі, за термінами і в межах, які узгодженні з прийняттям страховими зобов'язаннями.

3. Інші доходи, тобто ті, які не мають змоги належати ні до страхових, ні до інвестиційних доходів, але з плином часом можуть з'явитись у страховика у процесі його зазначеної господарської діяльності і надзвичайних подій. Зокрема, до числа інших доходів відносять:

- 1) суми %, нарахованих на рахунки депо премій;
- 2) суми одержані у порядку регресу після виконання страховиком своїх зобов'язань по страхових виплатах;
- 3) дохід від реалізації основних фондів, матеріальних цінностей і інших активів;
- 4) доходи від здачі в оренду майна страховика;
- 5) суми повернення страхових резервів, що зменшують розмір страхових резервів в результаті їх перерахунку;
- 6) оплата споживачами консультаційних послуг, навчання, що надаються страховиком [8, с. 58].

Витрати страхової організації, ідентично до доходів, взаємопов'язані з двоїстим характером її фінансової діяльності. Можна виокремити дві групи витрат: на проведення страхових операцій (завдяки їм формується собівартість страхової послуги) та витрати щодо проведення інших операцій (завдяки яким відбувається супровід в одержанні доходу від інвестиційної, звичайної та фінансової діяльності).

Витрати страховика формують собівартість страхової послуги, яка враховується при визначенні фінансового результату і бази оподаткування. Віднесення витрат на собівартість страхової послуги регулюються загальними і галузевими нормативними актами [22, с. 235].

Понад 90 % загальної суми витрат страхової компанії припадає, безперечно, на "страхові" витрати. Ці витрати є дуже неоднорідними. За економічним змістом витрати страхової компанії можна поділити на три масштабні групи:

- виплати щодо страхової суми та страхового відшкодування за договорами страхування й перестраховування;
- витрати щодо обслуговування процесів страхування та перестраховування;
- витрати щодо утримання страхової організації.

Щодо останніх груп витрат, то їх можна поєднати визначенням витрати на ведення справи.

Найвагоміша стаття витрат страховика – виплати страхових сум та страхових відшкодувань.

Страхове відшкодування – це грошова сума, яка виплачується страховиком за умовами майнового страхування і страхування відповідальності в разі настання страхового випадку.

Виплати страхових відшкодувань і страхових сум – це ті витрати, які, відповідно до структури тарифної ставки, забезпечуються страховими нетто-преміями [12, с. 137].

Наступна група витрат страховика – витрати на обслуговування процесу страхування і перестраховування. У практиці західних страхових компаній ці витрати поділяють на аквізиційні, інкасаційні, ліквідаційні.

Аквізиційні витрати – являють собою витрати, котрі пов'язані із залученням нових клієнтів, створенням та укладанням нових договорів страхування.

Інкасаційні витрати – це витрати, які є пов'язаними з обслуговуванням готівкового обігу страхових премій: на оплату праці службовців компанії, які забезпечують отримання страхових премій у готівковій формі; витрати на виготовлення бланків квитанцій і відомостей щодо прийому страхових премій; на оплату банківських послуг, пов'язаних з інкасацією страхових премій.

Ліквідаційні витрати – це витрати, пов'язані з урегулюванням збитків. Вони включають оплату послуг спеціалістів зі з'ясування причин і визначення розміру збитків, завданих об'єктам страхування; витрати на нагромадження відповідної інформації; оплату банківських послуг, пов'язаних зі здійсненням виплат страхового відшкодування; витрати на проїзд аварійного комісара та експертів до місця страхової події і назад; судові витрати; поштово-телеграфні витрати з даного страхового випадку; відрахування в резерв збитків тощо [22, с. 237].

Остання група витрат – витрати на утримання страхової компанії – це такі самі адміністративно-управлінські витрати, які має будь-який господарюючий суб'єкт. Вони включають заробітну плату персоналу компанії (основну і додаткову) з нарахуваннями, плату за оренду приміщення, оплату комунальних послуг, послуг зв'язку; витрати на придбання канцелярських і господарських товарів, рекламу, відрядження, утримання й обслуговування автотранспорту, амортизаційні відрахування та інші витрати, які, згідно з чинним законодавством, відносять до складу операційних витрат страховика [6, с. 87].

Крім витрат, які забезпечують виконання страховиком його основної діяльності (страхування і перестраховування) і на основі яких визначається собівартість страхової послуги, страхова компанія має витрати, пов'язані із забезпеченням інвестиційної та фінансової діяльності, тобто витрати з управління своїми активами та пасивами. Характер цих витрат залежить від конкретних видів та структури активів і пасивів страховика. Здебільшого такі витрати складаються з оплати послуг фінансово-кредитних установ, які діють на

ринку цінних паперів. Порівняно з доходами від інвестиційних операцій ці витрати виглядають досить незначними, проте вони існують. Так само як і витрати, пов'язані з одержанням доходів від іншої звичайної операційної діяльності та надзвичайних операцій. Усі перелічені види витрат страхова компанія бере до уваги при визначенні фінансових результатів своєї діяльності.

Отже, прибуток є одним з найважливіших показників успішності фінансово-господарської діяльності страховика, джерело зміцнення їхньої фінансової стійкості, необхідна умова зацікавленості власників (які отримують за рахунок прибутку дивідендів) у збереженні бізнесу. Це показник, який характеризує ефективність діяльності страхової компанії з точки зору здатності його приносити прибуток та забезпечувати ефективне відтворення використаних ресурсів

1.2. Складові елементи прибутку страхової компанії

Фінансовий результат суб'єктів господарювання, в тому числі СК, складається з таких елементів:

- Фінансові результати від звичайної діяльності;
- Фінансові результати від надзвичайних подій.

Звичайна діяльність – це будь-яка основна діяльність підприємства (в т.ч. СК), а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення. Звичайна діяльність СК включає основну операційну діяльність (страхування, перестраховування), інвестиційну і фінансову діяльність.

Надзвичайна подія являє собою подію або операцію, яка зовсім не схожа на звичайну діяльність страховика та не має очікування, що зможе повторюватись періодично або в кожному наступному звітному періоді.

Визначення прибутків від участі в капіталі, іншої фінансової діяльності й іншої операційної звичайної діяльності та надзвичайної діяльності та

надзвичайних подій відбувається однаково для всіх суб'єктів господарювання, незалежно від специфіки їхнього бізнесу. Ці прибутки за своїм економічним змістом такі самі, як аналогічні прибутки інших суб'єктів господарювання [30, с. 60].

Іншими прибутками страховика є:

- прибутки від здавання майна в оренду (оперативний або фінансовий лізинг);
- прибуток у вигляді позитивного результату перерахунку іноземної валюти порівняно з її балансовою вартістю на кінець звітного періоду;
- прибуток у вигляді безповоротної фінансової допомоги та безоплатно наданих товарів (послуг);
- прибуток від індексації та передавання (продажу, обліку та інших видів відчуження) основних фондів і нематеріальних активів;
- прибуток від врегулювання безнадійної заборгованості;
- прибуток від надання консультаційних послуг;
- штрафи, пені, інші прибутки [31, с. 62].

Різниця між доходами і витратами страховика, які є наслідками звичайної діяльності та надзвичайних подій, за вирахуванням податків являє собою чистий прибуток, отриманий ним у звітному періоді. Чистий прибуток залишається у розпорядженні страховика і може розподілятися ним на власний розсуд. Його можна визначити за формулою:

$$\text{ЧП} = \text{ПрЗД} + \text{ПрНП} - \text{ЗБНП} - \text{ПодНПр}, \quad (1.1)$$

де ЧП – чистий прибуток страховика;

ПрЗД – прибуток від звичайної діяльності страховика;

ПрНП – прибуток від надзвичайних подій (після оподаткування);

ЗБНП – збиток від надзвичайних подій (після оподаткування);

ПодНПр – податок на прибуток від надзвичайної діяльності.

На рис.1.2. можна побачити взаємозв'язок елементів облікової політики страхової компанії щодо формування фінансових результатів та чинників, які на них впливають.

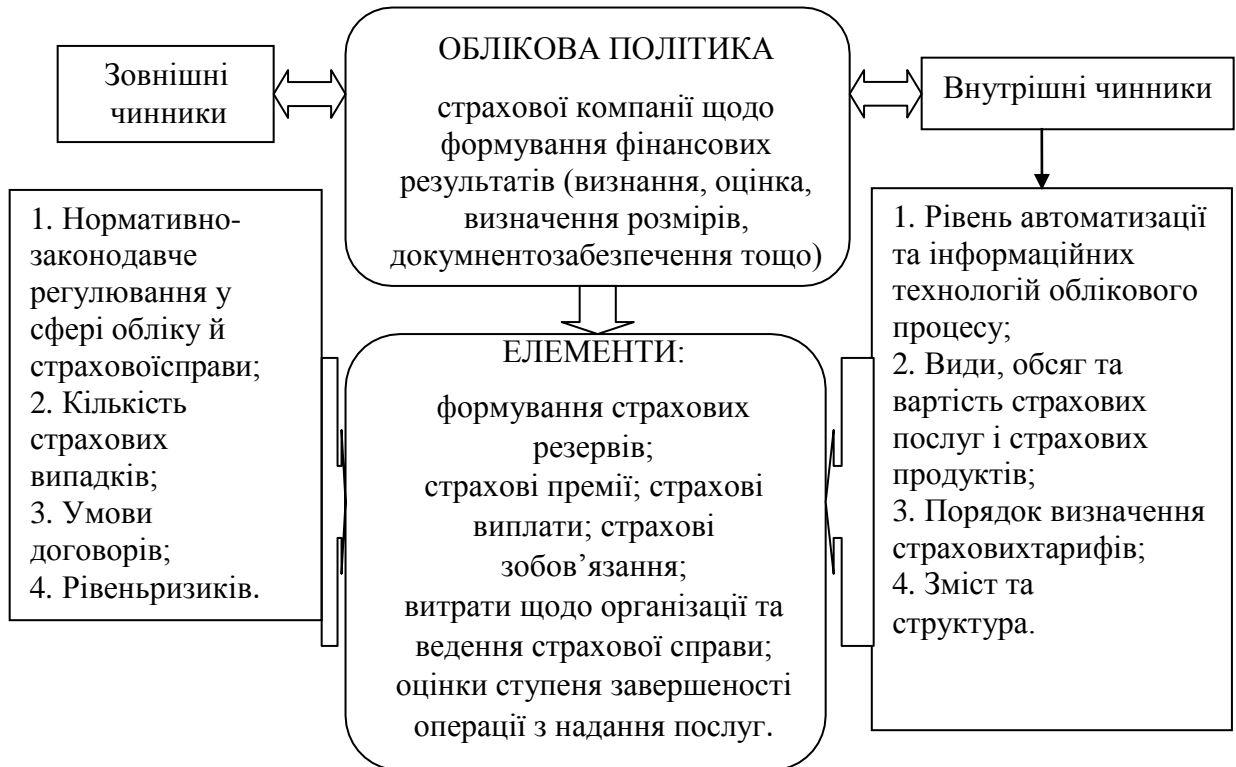

Рис.1.2. Взаємозв'язок елементів облікової політики страхової компанії

Отже, елементи облікової політики щодо формування фінансових результатів страхових компаній у розрізі доходів і витрат передбачають умови їхнього визнання, оцінки, деталізацію інформації щодо окремих видів доходів та витрат, порядок розрахунків окремих показників щодо формування фінансових результатів, документальне забезпечення, робочий план рахунків бухгалтерського обліку, періодичність визначення фінансового результату.

1.3. Особливості формування та розподілу прибутку страхової компанії

Згідно чинних форм звітності, прибуток страхової організації складається з прибутку від страхової діяльності, інвестиційної, фінансової та іншої звичайної діяльності. Розмір такого фінансового результату відображено в статті Звіту про доходи та витрати страховика, затвердженого Порядком складання звітних даних страховиків [19].

Якщо порядок формування прибутку від інвестиційної, фінансової та іншої звичайної діяльності є більш однозначними, то його визначення від страхової діяльності потребує подальшого вивчення. Даний показник (окрім страхування життя й медичного страхування) можна визначити як різницю між доходами від страхової діяльності та відповідними витратами страхової організації, склад яких визначено чинним законодавством України [22, с.321].

Прибуток від страхової діяльності організації можна обчислити за допомогою формули [5, с. 134]:

$$\text{ПСД} = (\text{ЗП} + \text{КП} + \text{ВП} + \text{ПЦР} + \text{ПТР}) - (\text{ВС} + \text{ВЦР} + \text{ВТР} + \text{ВВС}), \quad (1.2)$$

де ЗП — зароблені страхові премії за договорами страхування і перестраховування;

КП — комісійні винагороди за перестраховування;

ВП — частки страхових виплат, сплачені перестраховиками;

ПЦР — повернені суми із централізованих страхових резервних фондів;

ПТР — повернені суми з технічних резервів, інших, ніж резерв незароблених премій;

ВС — виплати страхових сум та страхових відшкодувань;

ВЦР — відрахування в централізовані страхові резервні фонди;

ВТР — відрахування в технічні резерви, інші, ніж резерв незароблених премій;

ВВС — витрати на ведення справи (адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати).

Перша сума єпередбаченими законодавством доходами від страхової діяльності, сума в других дужках — витрати страховика на проведення страхових операцій.

Прибуток від страхової діяльності, як правило, планується під час розробки тарифів за всіма видами страхування. Згідно із законом України «Про страхування», страховий тариф – ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування [18].

Іншими словами, це ціна, яка встановлена за надання страхової послуги. У цей тариф закладаються всі витрати, пов'язані з наданням послуг (собівартість) та сумаприбутку, яку прагне отримати страховик за виконання своїх функцій.

Прибуток від страхової діяльності складається з двох частин:

- прибуток від базової (основної) діяльності;
- прибуток від інвестиційної та фінансової діяльності;
- прибуток від іншої діяльності.

Розрахунок прибутку від базової діяльності відбувається як різниця між доходом від реалізації страхового продукту та вартістю цього продукту, а фінансовий результат від іншої страхової діяльності розраховується за вже встановленою схемою.

За допомогою такого порядку визначення прибутку від страхової діяльності можливе ведення більш точного та достовірного обліку доходів і витрат страхової діяльності та об'єктивного розрахунку страхових тарифів.

На рис.1.3. можна детально розглянути порядок формування прибутку страховиком.

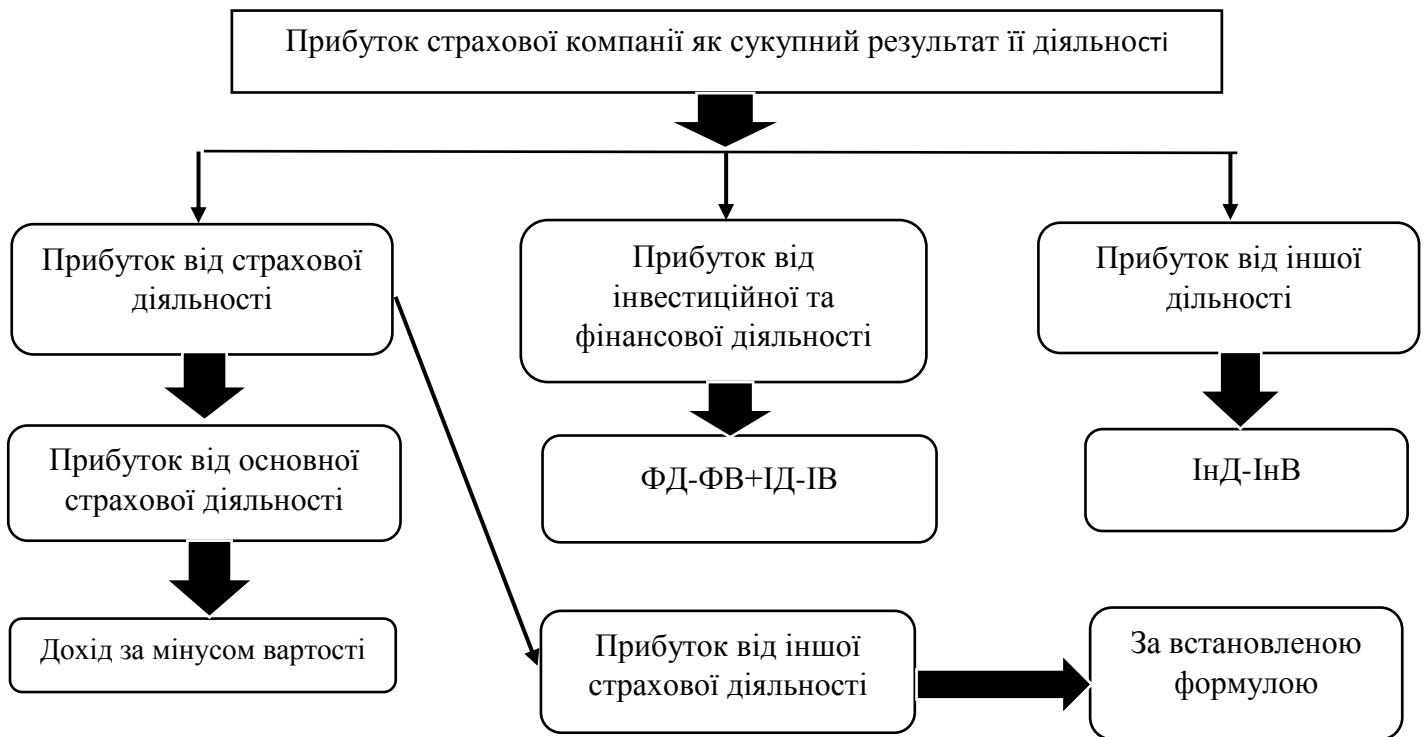

Рис.1.3. Порядок формування прибутку страховиком

Найбільш важливим моментом у визначенні прибутку від страхової діяльності є визначення зароблених премій.

Страхові премії розглядаються з погляду надходжень від страхувальників на користь страховика як плата за страхові послуги. Страхові премії мають бути сплачені раніше, ніж може виникнути виникає зобов'язання страхової організації зробити страхову виплату. Страховик може в цілому розпоряджатися повним обсягом отриманих страхових премій, використовуючи ці кошти для поточного інвестування й одержання інвестиційного доходу. Проте не вся сума отриманих страхових премій може розглядатись як дохід страховика. Лише з часом вона перетворюється на зароблену страхову премію [2, с. 68].

Страховання – це вид діяльності, при якому гарантія страхового захисту має певну тривалість у часі. Саме тому отриману від застрахованої особи на початковому етапі договору страхову премію не можна одразу вважати

прибутком компанії. Перетворення на прибуток відбується поетапно, взв'язано до закінчення терміну дії договору страхування. Так як у більшій частині договорів ризик рівномірно ділиться в часі, то досить очікувано буде те, що страхова премія буде так само взаємозалежно зароблятися страховою компанією. Але поки термін договору страхової компанії не закінчився, отримана страхова премія таких частин:

- та, яка на даний момент є вже заробленою;
- незароблена страхова премія).

Залежність між двома частинами пропорційна до часу, який залишився до кінця терміну дії договору. На кінці першого місяця з початку дії цього договору страхова компанія матиме $1/12$ частина отриманої страхової премії, а решта - це незароблена страхова премія.

Страховик має далеко не один договір страхування, терміни дії яких неможуть бути схожими та збігатись. Отже, знайти зароблену і незароблену страхові премії, суто за терміном дії договору досить не легка робота. Для того щоб визначити, яка з премій є заробленою, а яка ні, страхові компанії використовують різноманітні спеціальні методи [24, с. 215].

На початковому етапі завжди обраховується незароблена премія («резерв незаробленої премії»), на наступному етапі – зароблена. Даний метод обрахування незаробленої премії українськими страховими компаніями регулюється Законом України «Про страхування».

Згідно із Законом України «Про страхування» розмір резервів незароблених премій на будь-яку звітну дату є встановлений в залежності від часток надходжень сум страхових премій по відповідних видам страхування у кожному місяці з попередніх дев'яти місяців (розрахунковий період) і обчислений в такому порядку:

- частки надходжень сум страхових премій за першими трьома місяцями розрахункового періоду перемножуються на одну четверту;

– частки надходжень сум страхових премій по наступних трьох місяцях розрахункового періоду перемножуються на одну другу;

– частки надходжень сум страхових премій за останніми трьома місяцями розрахункового періоду перемножуються на три четвертих;

Дані добутки сумуються.

Здобута сума покаже на певну звітну дату обсяг резерву незаробленої премії, необхідного для визначення розміру заробленої премії, яка знаходиться в основі обчислення фінансового результату від страхової діяльності.

Зароблені страхові премії, відповідно до чинного законодавства, можна розрахувати шляхом збільшення сум надходжень страхових премій протягом звітного періоду на суму незаробленої страхової премії на початок звітного періоду і шляхом зменшення заробленого результату на суму незаробленої страхової премії на кінець звітного періоду. Сума надходжень страхових премій не включає частки тих премій, які були оплачені перестраховиками у звітному періоді за договором перестраховання. Мова йде про коригування доходів страхової премії за звітний період на суму премій, які були передані на користь перестраховиків, і суму збільшення резерву незароблених премій. На початок і на кінець звітного періоду відбувається коригування суми резерву незароблених премій на відповідні частки перестраховиків у цих резервах. Отже сума зароблених страхових премій визначається за формулою:

$$ЗП = (РНП_{\text{поч}} - ЧП_{\text{поч}}) + (СП - ПП) - (РНП_{\text{кін}} - ЧП_{\text{кін}}), \quad (1.3)$$

де ЗП — зароблена страхова премія на звітну дату;

РНП_{поч} — резерв незароблених премій на початок звітного періоду;

СП — страхові премії, що надійшли у звітному періоді;

ПП — страхові премії, передані перестраховикам;

РНП_{кін} — резерв незаробленої премії на кінець звітного періоду;

ЧПпоч — частка перестраховика у резерві незароблених премій на початок звітного періоду;

ЧПкін — частка перестраховика у резерві незароблених премій на кінець звітного періоду.

Ступінь вірності визначення фінансового результату від страхової діяльності значною мірою залежить від того, наскільки точний був поділ страхової премії на зароблену і незароблену, тобто наскільки доцільно відбулось обчислення сум резервів незароблених премій та часток перестраховиків у цих резервах. Досконалість обчислення має залежність від методу, яким його виконують.

Розподіляється прибуток страховика за спільними для всіх суб'єктів підприємницької діяльності принципами. Однак переважна більшість страховиків в Україні є акціонерними товариствами, а тому розподіл прибутку відбувається виходячи з відповідного рішення загальних зборів акціонерів. За рахунок чистого прибутку (перш ніж він буде розподілений між власниками) страховик може створювати вільні резерви для зміцнення своєї платоспроможності [26, с. 312].

Одним із майнових прав акціонерів є одержання дивідендів. За результатами підприємницької діяльності товариство визначає, якими за розмірами будуть дивіденди, чи доцільно їх сплачувати у конкретному році. Виходячи з цього, чистий прибуток (ЧП) для акціонерного товариства складається з двох частин: нерозподільної (НЧП) і розподільної:

$$(РЧП) ЧП = НЧП + РЧ \quad (1.4)$$

Нерозподільною називається та частина, з якої кошти не розподіляються між акціонерами у вигляді дивідендів, а спрямовуються на розвиток господарської діяльності (РГД), соціальний розвиток працівників (СРП), оплату праці (ОП), а також на поповнення резервного фонду (РФ):

$$\text{НЧП} = \text{РГД} + \text{СРП} + \text{ОП} + \text{РФ} \quad (1.5)$$

З розподільної частини всі кошти спрямовуються на сплату дивідендів. Загальні збори акціонерів спочатку затверджують загальний розмір чистого прибутку, одержаного за рік, потім приймають рішення про розмір нерозподільної частини чистого прибутку. Після цього затверджуються розміри розподільної частини прибутку:

$$\text{РЧП} = \text{ЧП} - \text{НЧП} \text{ або } \text{РЧП} = \text{ЧП} - (\text{РГД} + \text{СРП} + \text{ОП} + \text{РФ}). \quad (1.6)$$

Якщо акціонерні товариства приймають рішення про те, що дивіденди у певному році не сплачуватимуться, це означає, що розподільна частина прибутку дорівнює нулеві ($\text{РЧП} = 0$), а весь чистий прибуток спрямовуватиметься на розвиток страхової компанії[26, с. 312].

Отже, прибуток від страхової діяльності не завжди грає роль головної частини прибутку страхової компанії. Дуже часто від основної діяльності страховика можуть бути не прибутки, а збитки, що компенсується за рахунок прибутку від інвестиційної та фінансової діяльності, а також фінансового результату від іншої звичайної діяльності та надзвичайних подій. Дані види прибутку страховика визначаються за формулою як різниця між відповідними доходами і витратами страхової організації.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ НА ПРИКЛАДІ СК «УНІКА»

2.1. Фінансово-економічна характеристика СК «УНІКА»

UNIQAInsuranceGroup (UNIQA) є однією з могутніх страхових груп на своїх основних ринках Австрії, Центральної та Східної Європи. UNIQA представлена 38 компаніями у 18 країнах, в яких 20 000 співробітників та ексклюзивних партнерів обслуговує більше 10 мільйонів клієнтів. UNIQA здійснює свою діяльність в Австрії, Швейцарії, Ліхтенштейні, Албанії, Боснії і Герцеговині, Болгарії, Хорватії, Угорщині, Косово, Македонії, Чорногорії, Польщі, Румунії, Росії, Сербії, Словаччині, Чехії та в Україні. UNIQA є другою за величиною страховою групою в Австрії з часткою ринку близько 22%.

UNIQAInsuranceGroup з'явилась на ринку України в 2006 році. Сьогодні Компанії «УНІКА» і «УНІКА Життя», центральні офіси яких розташовані в Києві, пропонують різноманітні види ризикового страхування і страхування життя через загальнонаціональну мережу. Більше ніж 1 тис. співробітників UNIQA в Україні обслуговують близько 900 тисяч страхових полісів[16].

УНІКА була заснована в 1994 році. Страхова компанія була зареєстрована під найменуванням «Кредо-Класик». До початку 2000-х років компанія не була значущим гравцем на ринку. У 2005 році, за рік до продажу міжнародної страхової групи UNIQA компанія в щорічному рейтингу по зборах страхових премій займала всього лише 11 місце. Через три роки, в 2009 році з новою назвою – УНІКА займає вже 6 місце, а ще через рік стабільно входить в трійку провідних страхових компаній. Причому страхова група УНІКА займає лідерство не тільки в сегменті майнового страхування, а й в сегменті

страхування життя. Серйозно потіснивши таких конкурентів як ІНГО-життя, PZU життя і АСКА життя. За менш ніж п'ять років досягнувши результати зростання, до яких інші компанії йдуть роками. Новий менеджмент австрійської групи UNIQA і нові технології розвитку страхових продуктів надійно закріпили компанію в числі лідерів ринку.

В компанії з 2006 – 2012 роках відбулись певні зміни, стрімко розвиваючись за всіма напрямками своєї діяльності. У результаті здійснених інновацій були розроблені нові страхові продукти та послуги, що відповідають сучасним європейським стандартам страхування, вдосконалена система управління якістю обслуговування клієнтів та врегулювання страхових випадків, значно розширена мережа відділень компанії в усіх регіонах України [28].

Станом на 2020 рік дана страхова компанія займає почесне друге місце у рейтингу найкрупніших компаній на ринку.

Страхова компанія «УНІКА» здійснює активну страхову діяльність на всій території України. Регіональна мережа налічує 24 дирекції в областях України, 22 Генеральних Представництва і більше 250 відділень, в т.ч. точок продажів.

Компанія здійснює більше 90 видів страхової діяльності і має 31 ліцензію, виданих Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

На сьогоднішній день компанією впроваджено персональне супроводження корпоративних клієнтів та фізичних осіб з усіх фінансових питань, які забезпечують індивідуальні умови для клієнтів «УНІКА» за продуктами та послугами.

Фінансово-господарський аналіз – це сукупність процедур, які зводяться оцінки стану страхової компанії й ефективного використання економічного потенціалу, а також прийняття цілеспрямованих управлінських рішень для ефективної оптимізації його діяльності [20, с. 103].

Таблиця 2.1

Основні показники фінансово-господарської діяльності СК «Уніка»

Найменування показника	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн		
	2016	2017	2018	2017-	2018-	2018-
				2016	2017	2016
Усього активів	1 163 545	1 662 717	3 374 471	499172	1711754	2210926
Основні засоби	19 271	21 512	27 802	2241	6290	8531
Довгострокові фінансові інвестиції	399 168	150 758	274 341	-248410	123583	-124827
Запаси	970	1 593	1 389	623	-204	419
Сума дебіторської заборгованості	96 438	251 517	1 105 735	155079	854218	1009297
Грошові потоки та їх еквіваленти	17 601	35 065	89 142	1464	54077	71541
Нерозподілений прибуток	202 247	221 366	242 219	19119	20853	39972
Власний капітал	404 098	415 530	430 785	11432	15255	26687
Статутний капітал	155 480	155 480	155 480	0	0	0
Довгострокові зобов'язання	549 443	889 740	1 780 279	340297	890539	1230836
Поточні зобов'язання	210 004	357 447	1 163 407	147443	805960	953403
Чистий прибуток(збиток)	39 119	85 206	1 163 407	46087	1078201	1124288

Отже, з даної таблиці видно, що станом на 2018 рік сума активів страхової компанії складає 3 374 471 тис. грн, що більше ніж у 2016 році, де ця сума складала 1 163 545 тис. грн. Основні засоби організації зросли на 30,7% порівняно з 2016 роком на суму 8 531 тис. грн, що у 2018 році становить 27 802 тис. грн, що вказує на те що збільшилась кількість обладнання в страховій організації.

Статутний капітал та середньорічна кількість акцій залишилася незмінною. Натомість, фінансові інвестиції в 2018 р зросли і складають 274 341 тис.грн., що є гарною тенденцією, оскільки це вказує на те що страхова компанія вкладає гроші у інвестиційні проекти з метою отримання прибутку У свою чергу зріс і власний капітал страхової компанії на 26 687 тис. грн порівняно з 2016 роком і

на даний момент складає 430 785 тис. грн, за рахунок нерозподіленого прибутку яке отримала страхова у 2018 році на суму 242 219 тис.грн.

Також зросла сума дебіторської заборгованості і на 2018 рік вона складає 1 105 735 тис.грн, що говорить про те, що страховій компанії винні кошти за її послуги.

Протягом трьох років активно збільшуються довгострокові зобов'язання, а поточні зобов'язання зменшуються. Що у свою чергу вказує на те, що страхова компанія бере більше довгострокових кредитів, ніж короткострокових.

Стійкість фінансового стану страховика в більшій частині залежить від доцільності та ефективного вкладення фінансових ресурсів в активи, які є динамічними щодо своєї сутності. Для більш розгорнутого аналізу проведемо оцінку перспектив розвитку страхової компанії, на основі горизонтального аналізу активу та пасиву СК «Уніка». Більш детальніше розглянемо зміни показників активу в табл.2.2:

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз активів СК«Уніка» за 2016 – 2018 рр.

Назва показника	2016р.	2017р.	2018р.	Абсолютне відх., (+/-)		
				2017-2016	2018-2017	2018-2016
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	13 657	12 960	17 515	-697	4 555	3 858
Незавершені капітальні інвестиції	0	0	0	0	0	0
Основні засоби	21 953	24 191	30 355	2 238	6 164	8 402

Продовження таблиці 2.2

Довгострокові фін. інвестиції	0	0	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	530	611	466	81	-145	-64
Відстрочені податкові активи	218 749	336 425	38 032	117 676	-298 393	-180 717
Інші необоротні активи	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1 083 135	810 649	1 179 788	-272 486	369 139	96 653
II. Оборотні активи						
Запаси	1 013	1 670	1 466	657	-204	453
Дебіторська заборгованість	34 936	25 700	96 641	-9 236	70 941	61 705
Грошові кошти та їх еквіваленти	82 179	46 373	128 462	-35 806	82 089	46 283
Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	966 967	1 951 769	3 378 795	984 802	1 427 026	2 411 828
III. Необоротні активи, утримувані для продажу	0	0	0	0	0	0
БАЛАНС	2 050 102	2 732 970	4 558 583	682 868	1 825 613	2 508 481

Проаналізувавши табл. 2.2, активу страхової компанії, можна зробити висновок, що баланс СК є доволі стабільним, спостерігаються найбільші зміни в зростанні балансу на 1 825 613 тис. грн. з 2017 на 2018 рік. Такі зміни викликані збільшенням необоротних активів страхової компанії. До нематеріальних активів включають : незавершені капітальні інвестиції які зросли в 2018 р. й становили 17 515 тис.грн. Основні засоби в страховій компанії «Уніка» з 2016-2018 рр., постійно зростають, що є позитивною тенденцією, оскільки вони є доволі оновлені в даній організації.

Оборотні активи страхової компанії були явно збільшені в 2018 році до 3 378 795 тис.грн., порівняно з іншими роками зміни виглядають так : 2017 р – 1 951 769 тис.грн., 2016 р. – 966 967 тис. грн. Дані зміни були викликані саме збільшенням запасів страхової компанії до 17 515 тис. грн.

Грошові кошти та їх еквіваленти в 2018 р. в порівнянні з 2017 р. також збільшились і становлять 128 462 тис. грн, що відображають позитивні економічні зміни в даній організації. Позитивні зміни відбулись саме в показнику дебіторської заборгованості, тому що він зменшився в 2016 р. до 25 700 тис.грн., проте вже в 2018 значно зріс і становив 96 641 тис. грн, що є негативною тенденцією, оскільки такий перепад може призвести до зменшенню доходів страхової компанії. Проаналізуємо пасив страхової компанії в табл.2.3:

Таблиця 2.3

Горизонтальний аналіз пасивів СК«Уніка» за 2016 - 2018рр.

Назва показника	2016р.	2017р.	2018р.	Абсолютне відх., (+/-)		
				2017-2016	2018-2017	2018-2016
1	2	3	4	5	6	7
Власний капітал	816 162	810 649	841 349	-5 513	30 700	25 187
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1 008 224	1 511 892	2 495 344	503 668	983 452	1 487 120
Поточні зобов'язання і забезпечення	225 716	410 429	1 221 890	184 713	811 461	996 174
БАЛАНС	2 050 102	2 732 970	4 558 583	682 868	3 377 179	4 060 047

Аналізуючи табл. 2.3, пасиву балансу СК «Уніка», можемо зробити висновок, що баланс страхової компанії в 2018 році значно зріс і становить 4 558 583 тис. грн. Дані зміни були викликані поступовим збільшенням власного капіталу з 2016 по 2018 рр. Це є позитивною динамікою для організації, оскільки свідчить про збільшення вкладень грошових коштів від довгострокових зобов'язань. Забезпечення в 2018 р. також збільшились на 503 668 тис.грн,

порівняно з 2017 р., і становлять 2 495 344 тис.грн. Сума довгострокових зобов'язань збільшується, що з одного боку зменшує ризики втрати поточної ліквідності, але з іншого боку збільшує рівень процентних платежів. Поточні зобов'язання та забезпечення збільшились в 2018 р. на 1 811 461 тис.грн., з попереднім роком та становлять 1 221 890 тис.грн., показник зростає, що негативно впливає на поточну ліквідність страхової компанії.

Отже, аналізуючи власний капітал підприємства, можна зробити висновок, що дані показники схильні до постійного зростання, що позитивно впливає на динаміку балансу організації.

Під фінансовим станом компанії розуміють результатом роботи всіх її елементів та спроможність фінансувати свою діяльність. Оптимізація фінансового стану є однією з головних умов успішного розвитку компанії в майбутньому, а погіршення фінансового стану свідчить про загрозу її можливого банкрутства .

Однією з головних характеристик страхової компанії є її платоспроможність. Саме вона спроможна до швидкого виконання грошових зобов'язань відповідно до умов та терміну договору.

Головними показниками, які оцінюють фінансову стійкість та платоспроможність страхової компанії є: коефіцієнти ліквідності, фінансової стійкості, фінансової незалежності, ефективності використання активів, ефективності використання власних коштів (капіталу).

Загальний коефіцієнт ліквідності (покриття) характеризує співвідношення суми оборотних активів страхової компанії і поточних зобов'язань. Показник дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, скільки гривень оборотних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Якщо оборотні активи в загальній сумі перевищують поточні зобов'язання страховика, то така страхова компанія може розглядатись як вдало функціонуюча

Коефіцієнт швидкої ліквідності (або проміжний коефіцієнт ліквідності). Розраховують його діленням суми грошових коштів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій і дебіторської заборгованості на суму поточних зобов'язань. На відміну від інших показників ліквідності, він враховує якість оборотних активів і є найбільш жорстким критерієм ліквідності, оскільки під час його розрахунку використовуються найбільш ліквідні поточні активи (запаси не враховуються) [12, с. 103].

Коефіцієнт абсолютної (критичної) ліквідності. Розраховують його співвідношенням величини грошових коштів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій до величини поточних зобов'язань.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує співвідношення між власними і позиковими коштами. Цей показник дає найбільш загальну оцінку фінансової стійкості страхової компанії. Він показує, скільки припадає залучених коштів на кожну гривню власних коштів, вкладених в активи страховика.

Коефіцієнт фінансової незалежності характеризує співвідношення між власними коштами страхової компанії і страховими резервами. Цей показник можна вважати схожим з попереднім показником, особливо якщо зважати, що в складі позикових (залучених) коштів страховика страхові резерви становлять левову частку.

Коефіцієнт використання активів являє собою співвідношення між прибутком страховика від усіх видів діяльності і підсумком активу балансу (тобто валютою балансу). Цей показник характеризує, наскільки ефективно страхова компанія проводить свою інвестиційну політику [29, с. 463].

Коефіцієнт використання власних коштів (капіталу) розраховується як відношення прибутку страхової компанії від усіх видів діяльності до її власних коштів. Цей показник унаочнює «віддачу» власного капіталу страховика і дає

зрозуміти, скільки гривень прибутку дає кожна гривня власних коштів страховика.

Таблиця 2.4

Показники ліквідності «СК «УНІКА»

Показники	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення			Рекомендоване значення
				2016-2017	2017-2018	2018-2016	
Ліквідності:							
Поточна	2,95	3,75	2,46	0,80	-1,29	-0,49	1-2,5
Абсолютна	0,34	0,27	0,41	-0,07	0,14	0,07	0,2-0,35
Швидка	2,22	2,58	1,55	0,86	-1,02	-0,67	0,7-1,5

Коефіцієнт поточної ліквідності, станом на 2018 рік зменшився і становить 2,46, чим більша величина цього запасу, тим більша впевненість кредиторів, що борги буде погашено, але порівняно з 2017 роком показник зменшився на 0,49, проте знаходиться в межах рекомендованого значення, що є ідеальним для страхової компанії.

За даними табл.2.4, коефіцієнт абсолютної ліквідності показує яку частину короткострокових зобов'язань може бути погашено за рахунок наявної готівки. Чим більша його величина, тим вища гарантія погашення боргів (норма 0,2 – 0,35). Протягом досліджуваних трьох років страхова компанія показує досить гарний результат. Всі показники знаходяться в межах рекомендованого значення. Отже, СК «Уніка» можна вважати платоспроможною організацією, яка вдало збалансовує і синхронізує приплив і відплив коштів за обсягом і термінами.

В страховій компанії показник швидкої ліквідності в 2018 році складає 1,55, це означає що значну частку займають кошти і їхні еквіваленти (цінні

папери), що позитивно впливає на стан підприємства, але порівняно з 2017роком показник знизився на 1,02, проте все рівно знаходиться в межах норми.

Зробивши фінансовий аналіз страхової компанії, який наведений в таблиці 2.5, можна зазначити, що СК «Уніка» підтверджує статус фінансово стійкої та надійної компанії за розрахованими фінансовими коефіцієнтами. Більшість показників перевищували нормативний рівень в декілька разів, показуючи позитивні тенденції до збільшення.

Розглянемо показники фінансової стійкості в в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Оцінка фінансової стійкості СК «УНІКА»»

Назва показника	2016р.	2017р.	2018р.	Абсолютне відх., (+/-)		
				2017-2016	2018-2017	2018-2016
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,53	0,33	0,15	- 0,20	- 0,19	- 0,39
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,82	0,79	0,66	- 0,03	- 0,13	- 0,16
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,35	0,25	0,22	- 0,10	- 0,12	- 0,22
Коефіцієнт фінансової залежності	0,65	0,75	0,87	0,10	0,12	0,22
Коефіцієнт фінансового ризику	1,88	3,00	3,82	1,12	3,83	4,95
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,58	0,68	0,81	0,11	0,12	0,23

Виходячи з даних табл. 2.5, можна сказати коефіцієнт фінансової стійкості протягом трьох років має незадовільну тенденцію до зменшення, оскільки показники не відповідають рекомендованому значенню. Це говорить

про те, що підприємство запізно ліквідує помилки у використанні капіталу та кошти використовуються на завжди на цільове призначення, відбулися незначні зміни з іншими роками, 2017 рік (0,05), 2016 рік (0,12).

Коефіцієнт фінансової стабільності говорить про здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо і довгостроковій перспективі. Показник в 2018 порівняно з 2016 роком несуттєво зменшився на 0,16, проте все рівно знаходиться на досить високому рівні і становить 0,66, що є досить гарним результатом для страхової компанії. Показник фінансової стабільності вказує на те, скільки гривень власного капіталу припадає на кожну гривню зобов'язань компанії. Даний показник показує низькі фінансові ризики які можуть виникнути в страховій компанії «Уніка».

Значення показника коефіцієнта фінансової незалежності говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. З кожним роком значення даного показника падало і в 2018 становило 0,22. Це означає що компанія здатна профінансувати 22 % активів за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової залежності є індикатором фінансової стійкості, який вказує на здатність компанії проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. Показник в 2018 році становив 0,87 одиниць. Це означає що 87% ресурсів, використовується на 1 гривню власного капіталу.

Значення коефіцієнта фінансового ризику протягом трьох років взагалі не відповідають рекомендованому значенню. І в 2018 році даний показник становить 3,82. Це свідчить про остаточну втрату фінансової стійкості товариства, оскільки на одну гривню власного капіталу припадає 3,82 гривні позикового. Це означає, що майно, яке належить страховій компанії, придбано переважно за рахунок позикового капіталу і управлінський персонал товариства вже не в змозі самостійно приймати рішення.

Отже, СК «Уніка» підтверджує статус фінансово стійкої та надійної компанії за розрахованими фінансовими коефіцієнтами. Більшість показників знаходились в межах рекомендованого значення.

2.2. Аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат СК «УНІКА»

Витрати страховика формують собівартість страхової послуги, яка враховується при визначенні фінансового результату і бази оподаткування. Віднесення витрат на собівартість страхової послуги регулюються загальними і галузевими нормативними актами [22, с. 235].

Проаналізуємо витрати СК «Уніка» в табл.2.6:

Таблиця 2.6

Аналіз витрат СК «Уніка» за 2016-2018 рр.

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відх., (+/-)		
				2017-2016	2018-2017	2018-2016
Адміністративні витрати	236 122	273153	344713	37 031	71 560	108 591
Витрати на збут	498 541	557997	817558	59 456	259 561	319 017
Інші операційні витрати	38 450	24175	14522	-14 275	-9 653	-23 928
Витрати (дохід) з податку на прибуток	25 494	80924	39039	55 430	-41 885	13 545
Фінансові витрати	11 203	126	6700	-11 077	6 574	-4 503

Загалом найбільші витрати у компанії за 2018 р. припадають на статті витрати на витрати на збут 817 558 тис. грн. та адміністративні витрати 344 713 тис. грн. Найменші витрати у компанії на фінансові витрати 6 700 тис. грн.

У 2017 році найбільші витрати припадають на статті на збут 557 997 тис. грн. Інші операційні витрати в звітному періоді знизились майже на 37 % в порівнянні з 2016 р. Витрати з податку на прибуток збільшилися в 2017 р. в зв'язку з ростом страхового портфелю компанії.

У 2016 році найбільші витрати припадають на статті витрати на збут 498 541 тис грн. Інші операційні витрати в звітному періоді знизилися в 2016 р. Причиною такого суттєвого зменшення інших операційних витрат в звітному році стало зменшення відрахувань до резервів сумнівних боргів. Витрати з податку на прибуток змінилися в 2016 р. дуже суттєво в зв'язку зі змінами в Податковому кодексі України. Витрати з податку на прибуток також включають зміну відстрочених податкових активів.

Отже, всі витрати, які були отримані страховиком в звітному періоді можна відобразити за методом нарахування. Витрати знаходяться в обліку в момент фактичного їх понесення, тобто на момент реального виконання робіт чи надання страхових послуг.

Доходи від страхової діяльності – це первинні доходи страхової компанії. Саме на залучення цих доходів й сподівається страховик, з'явившись на страховому ринку і запропонувавши страхові послуги за конкретну плату.

Доходи страховика можна поділити на три великі групи:

- доходи від основної діяльності;
- доходи інвестиційної та фінансової діяльності;
- інші доходи.

Розглянемо аналіз динаміки доходів страхової компанії «Уніка» в табл.2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз динаміки доходів СК«Уніка»

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення		
				2017-2016	2018-2017	2018-2016
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг)	0	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	83 572	48 793	39 042	-34779	-9751	-44530
Інші фінансові доходи	85 953	79 603	84 925	-6350	5322	-1028
Інші доходи	1 972	1 497	2 861	-475	1364	889
Всього	171 497	129 893	126 828	-41604	-3065	-44669

Проаналізувавши доходи СК «Уніка» можна зробити висновок, що у 2018 році показник загальної величини доходів склав 126 828 тис.грн., що на 44 669 менше ніж у 2016 році. Протягом трьох років показник інших операційних доходів постійно йшов на спад й в 2018 р становив 39 042 тис. грн. Інші фінансові доходи знаходяться майже на одному рівні, проте в 2017 році спостерігався значений спад. Позитивна динаміка до зростання спостерігається лише у показника інших доходів, який за 2018 рік склав 2861 тис.грн., що на 889 тис.грн більше ніж за 2016 рік.

Аналіз складу майна дає загальне уявлення про фінансовий стан страхової компанії. Він показує частку кожного елемента в активах.

Аналіз динаміки складу майна страхової компанії «Уніка» можна розглянути в табл.2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз складу майна СК «Уніка»

Найменування показника	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн		
	2016	2017	2018			
				2017-2016	2018-2017	2018-2016
1. Необоротні активи						
Основні засоби	19 271	21 512	27 802	2 241	6 290	8 531
Нематеріальні активи	11 006	12 558	17 307	1 552	4 749	6 301
Довгострокові фінансові інвестиції	398638	150 147	273 875	-248 491	123 728	-124 763
Усього за розділом 1	543 321	322 833	512 127	-220 488	189 294	-31 194
2. Оборотні активи						
Виробничі запаси	970	1 593	1 389	623	-204	419
Дебіторська заборгованість	96 438	251 537	1 105 801	155 099	854 264	1 009 363
Грошові кошти та їх еквіваленти	17 601	35 065	89 142	17 464	54 077	71 541
Усього за розділом 2	620 224	1 339 884	2 862 344	719 660	1 522 460	2 242 120
Всього	1 163 545	1 662 717	3 374 471	499 172	1 711 754	2 210 926

За даними табл.2.8 спостерігається зростання загального обсягу майна страховика на кінець 2018 року на 2 210 926 тис.грн. або на 65,5% порівняно з кінцем 2016 року. Зростання обсягу активів на кінець 2018 року порівняно з 2016 року відбулося за рахунок значного зростання оборотних активів (на 2 242 120 тис.грн., незважаючи на зниження величини необоротних активів в 2017 р. на 220 488 тис. грн. В складі необоротних активів найбільше за абсолютною величиною спостерігається зростання показника довгострокових фінансових інвестицій з 2017 на 2018 рік, а саме на 123728 тис.грн. або на 82 % .

Відповідно до даних табл. 2.8 в структурі активів найбільша питома вага припадає в аналізований період на оборотні активи, питома вага яких склала 78,3% на кінець 2018 року.

На необоротні активи на кінець 2016 року припадало лише 21,7%. Серед статей необоротних активів найбільша питома вага до підсумку балансу припадає в аналізований період на довгострокові фінансові інвестиції, що свідчить про значні обсяги вкладень коштів в цінні папери інших емітентів і пов'язано зі специфікою страхової діяльності. Дебіторська заборгованість протягом трьох років стрімко зростає, що свідчить про невиконання зобов'язань з боку дебіторів страховика, але також пов'язано зі підвищенням надходжень страхових платежів.

Таблиця 2.9

Валовий прибуток/збиток СК «Уніка»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, тис. Грн			Відносне відхилення, %		
	2016	2017	2018	2017-2016	2018-2017	2018-2016	2017-2016	2018-2017	2018-2016
Валовий: прибуток	536 229	835 725	527 447	299 496	308 278	8 782	55,85	58,45	1,67
Збиток	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	0	-120 434	-187 763	120 434	67 329	187 763	0	35,86	100,00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	-14 823	-1 822	93 468	13 001	95 290	108 291	87,71	101,95	115,86
Зміна інших страхових резервів, валова сума	-135 461	-1 909	93 463	133 552	95 372	228 924	98,59	102,04	244,94
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	120 638	87	5	120 551	82	120 633	99,93	1640,00	2412660,00
Інші операційні доходи	48 793	573	7 143	48 220	6 570	41 650	98,83	91,98	583,09
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Адміністративні витрати	(225 797)	(64 641)	(54 481)	290 438	119 122	171 316	- 128,63	218,65	314,45
Витрати на збут	(325 161)	(599 378)	(387 787)	274 217	211 591	62 626	84,33	54,56	16,15
Інші операційні витрати	(5 337)	(82 182)	(7 989)	76 845	74 193	2 652	1439,85	928,69	33,20

Згідно даних табл. 2.9, можемо зробити висновок, що найбільш негативний вплив на скорочення валового прибутку мало зменшення доходу (витрат) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань, з 2017 року він знизився на 187 763 тис грн та зміни інших страхових резервів зменшились на 228 924 тис грн. Позитивно вплинули на динаміку валового прибутку скорочення собівартості реалізації продукції, ПДВ, інших вирахувань із доходу, що характеризує позитивну тенденцію фінансових показників СК «Уніка» за минулі три роки .

Отже, проаналізувавши доходи та витрати страхової компанії «Уніка» можна зробити висновок, що страхова компанія веде досить успішно свою діяльність. Найбільший прихід грошових коштів можна состерігати саме з інвестиційної діяльності.

2.3. Оцінка рівня прибутковості СК « УНІКА»

Прибуток страховика – це фінансовий результат його діяльності за певний звітний період (квартал, півріччя, дев'ять місяців, рік). Фінансовий результат являє собою вартісну оцінку підсумків господарювання страхової компанії. Його можна визначити як різницю між доходами і витратами. Фінансовий результат за часту набуває додатнього характеру, тобто форми прибутку, хоча іноді можуть бути й збитки [22, с. 251].

Оскільки страхова компанія має на меті проведення не лише основної (страхової), а ще й інвестиційної та фінансової діяльності, фінансовий результат страховика є підсумком фінансових результатів усіх названих видів діяльності [23, с. 218].

До прибутку страховика входить прибуток від страхової діяльності, прибуток від інвестиційної та фінансової діяльності, прибуток від іншої

звичайної операційної діяльності та надзвичайних подій. Розрахунок прибутку від страхової діяльності є найважчим [22, с. 121].

Ступінь вірності визначення фінансового результату від страхової діяльності значною мірою залежить від того, наскільки точний був поділ страхової премії на зароблену і незароблену, тобто наскільки доцільно відбулось обчислення сум резервів незароблених премій та часток перестраховиків у цих резервах. Досконалість обчислення має залежність від методу, яким його виконують [23, с. 218].

Таблиця 2.10

Аналіз страхових премій та страхових виплат СК «Уніка»

Назва показника	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення, (+/-)		
				2017- 2016	2018- 2017	2018- 2016
Страхові премії, млн.тис. грн.	1064,12	1702,91	2041,62	638,79	338,71	977,5
Страхові виплати, млн.тис.грн	482,2	617,1	1711,65	134,9	1094,55	1229,45

Аналіз страхових премій та страхових виплат показав, що протягом трьох років показники постійно зростають, що є доволі гарною тенденцією. Станом на 31.12.2018 року загальний обсяг страхових премій компанії «УНІКА» склав 2 41,62 млн. грн, у 2017 р. – 1702,91 млн. грн., що перевищує показник минулого року на 60%.

Загальний обсяг страхових виплат компанії «УНІКА» у 2018 році виріс у 2,8 рази у порівнянні з 2017 роком та склав 1,7 млрд. грн. Ця сума враховує відшкодування майнового збитку великого корпоративного клієнта на загальну суму близько 900 млн. грн., що майже повністю було компенсовано міжнародними перестраховиками з високим рейтингом.

Прибуток від страхової діяльності не завжди грає роль головної частини прибутку страхової компанії. Дуже часто від основної діяльності страховика

можуть бути не прибутки, а збитки, що компенсується за рахунок прибутку від інвестиційної та фінансової діяльності, а також фінансового результату від іншої звичайної діяльності та надзвичайних подій. Дані види прибутку страховика визначаються за формулою як різниця між відповідними доходами і витратами страхової організації[5, с.184].

Результати розрахунку прибутковості видів страхування наведено у табл. 2.11:

Таблиця 2.11

Прибутковість за кожним видом страхування СК «Уніка»

Вид страхування	2016	2017	2018
КАСКО	0,4490	0,5172	0,5226
Добровільне страхування додаткової відповідальності власників транспорту	0,7512	0,7126	0,3795
Добровільне медичне страхування	0,2446	0,2826	0,3877
Страхування від нещасних випадків	0,8054	0,7827	0,8879
Туристичне страхування	0,7074	-0,0814	0,4594
Страхування здоров'я на випадок хвороби	0,3888	0,1916	0,4946
Страхування майна	0,9238	0,9424	0,6768
Страхування вантажів та багажу	0,8447	0,9983	0,4350

Для розрахунку було обрано 8 добровільних видів страхування, які надає компанія «Уніка».

У страховому портфелі компанії «Уніка» найприбутковішим видом страхування є страхування майна та від нещасних випадків. Інші показники знаходяться приблизно на одному рівні.

Рентабельність страхової діяльності – можливість страховика одержувати доходи від своєї діяльності й забезпечувати мінімальний рівень свого існування. Вона є так званим показником рівня прибутковості по операціях або по будь-якому виду страхування

Розрахунки показників рентабельності страхової діяльності СК «Уніка» за аналізовані три періоди представлено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Показники рентабельності страхової діяльності СК «Уніка»

Показники по роках, %	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення(+/-)		
				2017-2016	2018-2017	2018-2016
Рентабельність страхової послуги	1,18	1,09	1,25	-0,09	0,16	0,07
Рентабельність продажів	0,07	0,01	0,01	- 0,06	- 0,00	- 0,07
Рентабельність інвестиційної діяльності	0,44	0,28	0,73	- 0,32	0,45	0,29
Рентабельність активів	0,15	0,06	0,01	- 0,09	- 0,05	- 0,14
Рентабельність власного капіталу	0,40	0,22	0,63	- 0,18	0,41	0,23

Розраховані показники рентабельності можна розглянути подвійно: з одного боку, ці показники використовуються для оцінки фінансових результатів діяльності страхової компанії, з іншого боку – вони є показниками, які характеризують один з аспектів фінансового стану страховика.

З даних таблиці 2.12 видно, що рентабельність від страхової діяльності склала в 2016 році – 1,18 %, в 2017 р. – 1,09%, і в 2018 р. – 1,25%. У цілому, рентабельності страхової послуги в 2017 скоротилася в порівнянні з 2016 роком,. А в 2018 році рентабельність від страхової діяльності в порівнянні з 2017 роком навпаки збільшилася, і ріст склав 1,25 %. Таким чином, можна сказати, що скорочення рівня рентабельності в 2017 році зв'язане зі значним ростом у цьому періоді обсягу видатків і, у той же час, недостатнім збільшенням розміру чистого прибутку.

Рентабельність продажів страхової компанії « Уніка» в 2016 р. склала 0,07%, а в 2016 й 2017 роках була на одному рівні і становила 0,01%. Таке падіння в 2016 й 2017 р. говорить про зниження обсягу чистого прибутку. Слід помітити, що попит на послуги страхової компанії продовжував рости, про що свідчать розміри страхових премій.

Рентабельність інвестиційної діяльності в 2016 р. склала 0,44%, в 2017 р. – 0,28%, і в 2018 р. – 0,73%. Таким чином, можна помітити позитивну тенденцію зміни величини рентабельності інвестицій з 2017 на 2018 на 0,45%. За даними показниками рентабельності можна сказати, що страхова компанія веде активну інвестиційну політику, інвестиційна діяльність представлена депозитами й поточними рахунками. Ріст інвестиційної діяльності може бути пов'язаний з ростом платоспроможності комерційного банку, де дана страхова організація розміщає депозити або ж з підвищенням відсоткової ставки по внесках. страхова компанія ефективно використовує свої кошти, вони вносяться в інвестиції, цінні папери, у діяльність інших компаній, тим самим одержуючи альтернативний дохід. І в результаті чого, підвищився загальний рівень рентабельності від інвестиційної діяльності.

Рентабельність активів по трьом рокам мала тенденцію до зменшення. Падіння значення рентабельності активів пов'язано зі зниженням у цьому періоді обсягу чистого прибутку.

Рентабельність власного капіталу страховика в 2016 р. склала 0,40 %, в 2017р. – 0, 22%, і в 2018 р. – 0,63%. Спостерігалася тенденція зниження, а потім підвищення. Така тенденція також пов'язана з падінням обсягу чистого прибутку, отриманого страховиком.

На основі даних таблиці 2.12, побудуємо діаграму показників рентабельності за аналізовані три періоди страхової компанії «Уніка» (рис.2.1).

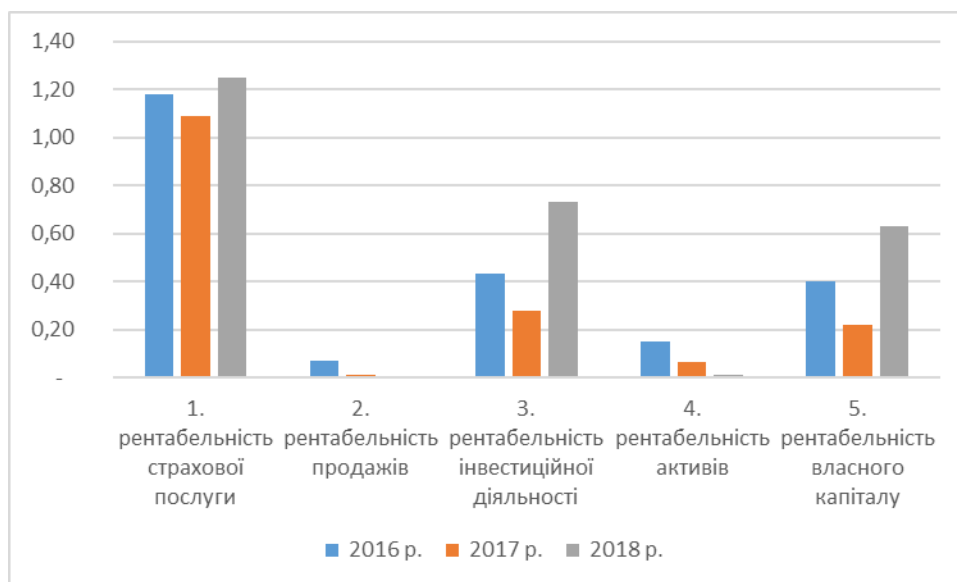

Рис 2.1. Зміна показників рентабельності СК «Уніка» за 2016-2018 роки

Проаналізувавши діаграму можна зробити наступні висновки. Так, видно, що найбільш питома вага серед усіх показників рентабельності страхової компанії займає рентабельність страхової послуги. Виходячи з цього отримані фактичні доходи формують досить значну частку чистого прибутку страховика. Також високий показник підвищення рівня рентабельності інвестиційної діяльності з 2017 на 2018 р. свідчить про те, що в даний період попит населення на послуги даної страхової організації не росте належним чином, що у свою чергу, є слідством стабільного кризового стану й слабкого розвитку страхового ринку України.

Показники рентабельності продажів та рентабельності активів мають низькі показники. Це свідчить про те, що й продажу, і активи у підсумку приносять компанії практично рівну частку чистого прибутку.

Отже, можна зробити висновок, що протягом 2016-2018рр. страхова компанія «Уніка» отримувала прибуток, але не в значному розмірі, про що свідчать досить невисокі значення показників рентабельності страховика.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СК «УНІКА»

3.1. Зарубіжний досвід щодо підвищення прибутковості страхової компанії

Вплив на структуру ринку й прибутковість страхових організацій можна виділити двома групами факторів: першою – станом економіки, розвиненістю законодавства та купівельною спроможністю населення; другою – продуктовою та технологічною інновації страховиків, диверсифікацією каналів продажів.

Перша група чинників несе вагомий вплив на ринки, що розвиваються, до них відносяться ринки Росії, Індії, Китаю, Аргентини, Бразилії, Індонезії та інші. Ці країни характеризує низький рівень проникнення страхових послуг, в середньому – близько 3%, та наявність попиту на прості продукти, наприклад: кредитне страхування життя і майна, моторне страхування.

Друга група факторів більш значима для «насичених» ринків, наприклад: ринків Західної Європи і Північної Америки, для яких характерні попит на складні продукти і високий рівень проникнення страхування – понад 11%. В умовах жорсткої конкуренції, зростання обсягів і прибутковості в основному відбувається за рахунок нових продуктів або методів дистрибуції. Ці рішення можуть адаптуватися до країнових особливостей, тому відносно легко «імпортуються» [21, с. 110].

Ринки, що розвиваються мають високий потенціал за рахунок макроекономічних драйверів: демографічний бонус, допуск на ринок іноземних страховиків (приклад – Філіппіни і Малайзія, з деякими обмеженням – Китай і

Індій) і т.д. А також за рахунок власних ресурсів: ефект від оптимізації бізнес-процесів компаній і підвищення їх технологічності .

Наприклад, андеррайтинг на основі даних про водіння, що вперше з'явився в США на початку 2000-х, за прогнозами дозволить зменшити вартість страхування на 20% для половини водіїв, а крім того заохочує більш безпечну їзду. Використання ІТ-систем, які відстежують зміни даних по застрахованим і лікувальним установам, дозволить знизити збитковість медичного страхування мінімум на 4%. В цілому, поліпшення технологічного оснащення підприємств і оптимізація бізнес-процесів здатні значно підвищити прибутковість компаній.

Страховий ринок Росії має величезний потенціал зростання. Критичний аналіз зарубіжного досвіду і успішних практик його впровадження, дозволяє знайти інструменти для підвищення прибутковості російських компаній.

Світовий досвід свідчить про те, що в країнах, де створено надійну систему страхового захисту, забезпечується більш високий рівень стабільності відтворювального процесу та гарантується високий рівень життя населення. Також міжнародний досвід свідчить про те, що рівень розвитку країни часто визначають на підставі того, як у ній організовано страхову справу, оскільки за дохідністю в багатьох країнах вона посідає значне місце і є важливим механізмом залучення в економіку інвестиційних ресурсів.

Страхові компанії займають провідні позиції після комерційних банків за величиною активів та можливістю використання їх як кредитного капіталу, а характер ресурсів, що акумулюється страховиками, дозволяє використовувати їх для довгострокових капіталовкладень. Тому страхові компанії займають значне місце на ринку вільного капіталу. Вагома роль страхових компаній полягає також і в тому, що вони виконують функції спеціалізованих кредитних інститутів, оскільки займаються кредитуванням певних сфер і галузей господарської діяльності.

Основні підходи до страхування в зарубіжних країнах зводяться до його ролі у різних сферах виробництва та фінансово-кредитної системи. Розглянемо досвід організації та особливості страхових ринків в зарубіжних країнах на прикладі окремих держав.

Наприклад США має переважно саморегульований страховий сектор економіки ні відміну від більшості країн ЄС (Франції, Німеччини, Великобританії), в яких страховий бізнес більш регламентований державою. А в Японії поширення набуло кооперативне страхування.

В США страхування отримало значний розвиток через необхідність зниження економічних ризиків. В країні страхування здійснюють уряд, приватні страхові компанії та страхові кооперативи. Приватні страхові компанії вважаються найбільш могутніми ланками американської фінансово-кредитної системи. Проте при всьому цьому США немає однієї єдиної системи страхування для держави. Кожний з штатів має особисте страхове законодавство. Страхові компанії володіють широкими повноваженнями в розробці власної страхової політики та стратегії, визначенням обсягів страхових платежів та відшкодуванням збитків, що є своєрідною особливістю американського страхового ринку [7, с. 91].

Свою чергою у Японії страхування здійснюється кооперативами, приватними страховими компаніями та державними організаціями. Кооперативні організації спільного страхування зорієнтовані впершу чергу на задоволення потреб учасників кооперативу, а не на збільшення власного фінансового результату. Кооперативне страхування знаходиться під контролем всіх членів кооперативу і тому має властивість розвиватись раціонально. Невеликий розмір внесків робить кооперативні страхові організації більш притягуючим для страхувальників, що значною мірою підсилює їх рівень конкурентної позиції на національному ринку страхування. А приватні компанії і державні організації знаходяться в пошуці найбільш прибуткових сфер для

вкладання коштів, які накопичуються від страхових внесків. Вони розповсюджені на національному і міжнародному рівнях, а їхньою метою є збільшення особистого прибутку [7, с. 95].

Динамічним розвитком характеризується страховий ринок Німеччини. В країні щорічний приріст обсягу надходження страхових платежів складає 10%. А всі діючі в Німеччині національні та іноземні страхові компанії підлягають обов'язковому державному нагляду з боку Федерального відомства нагляду за діяльністю страхових компаній.

Способи ухилення від сплати податків базуються, перш за все, на заниженні чистого приросту вартості майна підприємства.

Слід зазначити, що труднощі чіткого визначення складу прибутку з бухгалтерської точки зору пов'язані з розподілом прибутку між учасниками господарських операцій (дирекцією, адміністрацією, акціонерами, найманими працівниками). Межі прибутку визначаються способами її використання. Дані балансу відображають ту величину накопичень, яку підприємство готове надати для розподілу між державою та акціонерами, а також витрачаються на створення резервів на додаткові інвестиції.

У більшості країн основою одержання прибутку для страхової компанії є не збір страхових платежів, а інвестиційна діяльність. Отримані кошти в результаті інвестиційної діяльності спрямовані на фінансування страхових операцій, на дотації збитковим видам страхування, розробку нових продуктів страхової компанії та підготовку кадрів та ін. [30, с. 98].

Слід зазначити, що труднощі чіткого визначення складу прибутку з бухгалтерської точки зору пов'язані з розподілом прибутку між учасниками господарських операцій (дирекцією, адміністрацією, акціонерами, найманими працівниками). Межі прибутку визначаються способами її використання. Дані балансу відображають ту величину накопичень, яку підприємство готове надати

для розподілу між державою та акціонерами, а також витрачаються на створення резервів на додаткові інвестиції [3].

Наприклад, у статті «витрати на утримання персоналу» відображається загальний обсяг зарплати та відрахувань в соціальні фонди. При цьому винагорода керівництву акціонерної компанії може включати в себе частину прибутку, яка, тим не менш, проходить за статтею витрат. У західних країнах подібне явище називається «прихованим розподілом прибутку».

На величину балансового прибутку значний вплив робить сума резервів, сформованих до оподаткування прибутку. Вони являють собою статті пасиву балансу, утворені у зв'язку із зобов'язаннями, можливими збитками або витратами, але не пов'язані з будь-якими конкретними термінами або розмірами платежу. Такі резерви можуть створюватися за наявності сумнівних боргів, загрози виникнення втрат через ненадійних операцій, майбутнього судового процесу або навіть податкової перевірки[3].

Фальсифікація або завищення резервних фондів, а так само завищення амортизаційних відрахувань є типовими способами заниження прибутку для великих компаній. Це особливо характерно для країн з «континентальною» системою бухгалтерського обліку (Німеччини, Франції). З метою применшення приросту активів використовується відображення фіктивних зобов'язань по платежах у формі фіктивних або завищених прибуткових рахунків фіктивної позики.

При перевірці бухгалтерської звітності компанії пов'язані один з одним неправдиві бухгалтерські проводки дуже важко виявити з точки зору підтвердження факту ухилення від сплати податку. Особливо це стосується податків на доходи і прибуток, оскільки замість однієї «офіційної» бухгалтерської звітності ведуться дві або три.

Розглянуті методи застосовуються, зокрема, в США, Німеччині, Франції. Їх основна ідея полягає в тому, що доходи платника податку визначаються на

основі його витрат. Витрати у свою чергу діляться на кілька основних груп: придбання активів (майна), накопичення, погашення боргів, поточні (особисті) витрати.

Так, при застосуванні методу «розрахунку приросту майна» податкові органи виходять із того, що збільшення стану платника податків за певний період часу може статися тільки за рахунок обкладенню доходів, за які сплачено податки, прихованих від оподаткування сум і разових грошових надходжень, наприклад, отриманого спадщини [30, с.115].

Отже, на сьогоднішній день найбільш розвинутими ринками страхових послуг є страхові ринки США та Великобританії. Саме завдяки досконалій законодавчій базі та віковому досвіду, наявності міцних фінансово незалежних та конкурентоспроможних страхових компаній, їх високому професійному рівні цим країнам вдалось зайняти лідируючі позиції як на внутрішньому, так і на світовому страховому ринку.

Такий напрям діяльності страхових компаній, як залучення іноземного капіталу набуває особливого значення в розвитку національних страхових ринків, тому необхідно приділяти значної уваги регулюванню доступу на страхові ринки України. Однією з головних тенденцій щодо розвитку світового страхового ринку є застосування новітніх інформаційних технологій, в свою чергу Інтернет-продаж страхових продуктів. Це збільшить кількість страхувальників за рахунок зручності процесу страхування і більш низьких цін порівняно з продажами в звичайному режимі. Є також пропозиція щодо створення локальних страхових зон або навіть єдиної страхової системи.

3.2. Пропозиції щодо підвищення прибутковості страхової компанії

Страхові організації значно більшою мірою ніж інші фінансові організації сфери послуг, схильні до умов невизначеності ринкового середовища та ризику

при здійсненні своєї діяльності. Отже, ефективна прозора та надійна стратегія середньо- та довгострокового розвитку страхової компанії повинна інформаційно, за обсягами фінансових і матеріальних ресурсів і за часом їх накопичення, розподілення та розміщення системно поєднати такі етапи:

- стратегічне планування страхового резерву за умов формування оптимального портфелю послуг страхового ринку, оптимізації структури власного капіталу та оптимізації тарифних ставок;

- формування і оцінка надійних інвестиційних інструментів для довгострокового розміщення страхових резервів;

- розробка ефективних та фінансово- економічних механізмів управління, які можуть забезпечити в реальному вимірі часу надійність контролінгу, виконання стратегічного плану та його коригування за умов стратегічного управління діяльністю страхової компанії [15].

У такій постановці основним важелем постійного підвищення надійності страхових компаній є їх інвестиційна діяльність, яку доцільно розглядати як системну задачу формування, оцінки та управління інвестиційними проектами за умов довгострокового страхування

Досвід зарубіжних та вітчизняних страхових компаній показує, що існує зв'язок між зростанням потенціалу компанії та найбільш впливовим фактором її динамічного розвитку і надійності – інвестиційною політикою. А це можливо лише за умов запровадження ефективних механізмів управління фінансовою діяльністю.

Отже, ефективна організація та управління стратегією розвитку страхових компаній потребують дослідження принципово нових системних засад: визначення на державному рівні ефективних правових механізмів надійності інвестиційної політики страхових компаній; на їх підставі формування механізмів ефективного стратегічного планування і використання страхових резервів та спеціальних фондів (за рахунок прибутку і суми нерозподіленого

прибутку) і, отже, механізмів загального врегулювання вільних коштів страховика.

У Європі доволі поширеними у застосуванні є такі стратегії як:

- стратегія швидкого зростання страхової компанії;
- стратегія формування страхових резервів;
- стратегія делегування управлінських повноважень страхової компанії та аутсоринг;
- стратегія управління катастрофічними ризиками.

Наприклад стратегія швидкого зростання і завоювання нових сегментів страхового ринку може містити в собі підґрунтя для порушення стабільності в діяльності СК та її подальшої неплатоспроможності. Найбільш простим способом збільшення масштабів діяльності є зниження тарифних ставок, що на практиці для багатьох страхових компаній тісно пов'язане із ціновим демпінгом, стратегія формування страхових резервів полягає у формуванні адекватної суми резервів, що зможе покривати страхові зобов'язання компанії [10].

Надзвичайно важливе значення для ефективної реалізації стратегії страховика має бізнес-план. Бізнес - план – це прогнозна комплексна програма, яка створена для перспективного розвитку страхової організації. Вона є вихідним документом, в якій знаходиться узагальнення всієї інформації про ринок страхових послуг та техніко - економічне обґрунтування запланованої страхової діяльності. Головна мета – це конкретизувати діяльність страхової організації на найближчий період (3 - 5 років) з урахуванням потреб ринку і можливостей мобілізації для цього відповідних ресурсів. [15].

Концепція оптимізації була обґрунтована в теорії ринку капіталу американським економістом Г. Марковіцем. Він довів, що вкладення заданого обсягу інвестиційного капіталу в один об'єкт інвестицій є ризикованішим, ніж

інвестування цієї ж суми в різні об'єкти (тобто диверсифікація). Завдяки диверсифікації можна зменшити сукупний ризик портфеля.

За моделлю Марковіца дохідність портфеля цінних паперів – це середньозважена дохідність паперів, його складових.

Проаналізуємо структуру страхового портфеля СК «Уніка» в табл.3.1 Для забезпечення диверсифікації портфеля страховика при аналізі його структури вважається нормою розмір частки для кожного виду страхування 10- 50%.

Таблиця 3.1

Структура страхового портфелю СК «Уніка»

Вид страхування	2016		2017		2018	
	Страхові платежі	Структура, %	Страхові платежі	Структура, %	Страхові платежі	Структура, %
КАСКО	320 545,74	43,6063821	425 482,85	55,8636173	630 235,54	52,549568
Добровільне страхування додаткової відповідальності власників транспорту	92 544	1,03	95 214,40	12,50	181 320	15,12
Добровільне медичне страхування	7 563,97	1,03	6 126,70	0,80	8 354,40	0,70
Страхування від нещасних випадків	49 586,35	6,75	50 354,52	6,61	52 296,60	4,36
Туристичне страхування	6 298	0,86	8 965,50	1,18	9 447,87	0,79
Страхування здоров'я на випадок хвороби	8 341,16	1,13	9 546,45	1,25	10 826,80	0,90
Страхування майна	210 358,63	28,62	124 192,50	16,31	264 616,00	22,06
Страхування вантажів та багажу	39 851,40	5,42	41 762,80	5,48	42 219,10	3,52
Разом	735 089,05	100,00	761 645,72	100,00	1 199 316,31	100

Для застосування моделі формування збалансованого страхового портфелю страхових послуг СК «Уніка» були обрані статистичні дані за період 2016 - 2018 років.

Однією з головних характеристик кожного страхового портфеля виступає його прибутковість або норма прибутку. Її розраховують як відношення прибутку від конкретного виду страхування, до витрат, пов'язаних з реалізацією страхових послуг з даного виду страхування.

Показники прибутковості видів страхування СК «Уніка» представлені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Показники прибутковості СК «Уніка»

Вид страхування	2016	2017	2018
КАСКО	0,4490	0,5172	0,5226
Добровільне страхування додаткової відповідальності власників транспорту	0,7512	0,7126	0,3795
Добровільне медичне страхування	0,2446	0,2826	0,3877
Страхування від нещасних випадків	0,8054	0,7827	0,8879
Туристичне страхування	0,7074	-0,0814	0,4594
Страхування здоров'я на випадок хвороби	0,3888	0,1916	0,4946
Страхування майна	0,9238	0,9424	0,6768
Страхування вантажів та багажу	0,8447	0,9983	0,4350

По кожному виду страхування були розраховані відповідні показники, які створюють необхідність щодо застосування формалізованої моделі, а саме: середнє значення прибутковості страхової організації, її дисперсію та середньо квадратичне відхилення, яке фактично є нормою ризику за кожним видом страхування. Ці розрахунки здійснено на підставі даних прибутковості певного виду страхування за період 2016-2018 рр. Та представлені у табл.3.3.

Таблиця 3.3

**Розрахункові показники середньої прибутковості ризику
(середньоквадратичне відхилення) по видах страхових послуг СК «Уніка»**

Вид страхування	Середнє значення прибутковості	Дисперсія	Середнє квадратичне відхилення
КАСКО	0,4962	0,0016	0,0410
Добровільне страхування додаткової відповідальності власників транспорту	0,6144	0,0417	0,2043
Добровільне медичне страхування	0,3049	0,0054	0,0741
Страхування від нещасних випадків	0,8253	0,0030	0,0553
Туристичне страхування	0,3618	0,1626	0,4033
Страхування здоров'я на випадок хвороби	0,3583	0,0236	0,1537
Страхування майна	0,8477	0,0219	0,1482
Страхування вантажів та багажу	0,7593	0,0847	0,2911

Однією з особливостей моделі, яка використовується, є той факт, що повинно задаватись конкретне значення ризику під який і буде формуватися оптимальний портфель страхових послуг. Схильність до ризику окремих осіб може бути різною, в результаті цього отриманий варіант оптимального портфелю для кожної особи буде свій. Виходячи з цього розрахунок буде здійснено для одного значення ризику, яке знаходиться на рівні 5%. Отримані розрахунки представлені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Оптимальний портфель страхових послуг для СК «Уніка»

Вид страхування	Середнє значення прибутковості	Ризик	Структура портфелю
КАСКО	49,62	1,68	5
Добровільне страхування додаткової відповідальності власників транспорту	61,44	0,54	20
Добровільне медичне страхування	30,49	0,36	5
Страхування від нещасних випадків	82,53	3,06	20
Туристичне страхування	36,18	1,6	5
Страхування здоров'я на випадок хвороби	35,83	0,23	20
Страхування майна	84,77	0,22	5
Страхування вантажів та багажу	75,93	0,85	20
Разом	100		
Загальний ризик по портфелю (фіксовано величина)	5		
Оптимальна доходність сформованого страхового портфелю	54,82		

Отже, проведена оптимізація страхового портфеля СК «Уніка» з використанням моделі Г. Марковіца дозволила визначити умовно оптимальну структуру портфеля, яка забезпечує максимальну прибутковість при заданому рівні ризику. Найбільш оптимальним для компанії є портфель при рівні ризику 5% та відповідно отриманою доходністю у 54,82%.

Страховим компаніям не варто акцентувати увагу лише на одному виді страхування, оскільки в разі настання несприятливої ризиковості компанія зазнає значних фінансових втрат і рівень її фінансово-економічної безпеки буде дуже низьким.

Таким чином, проведені розрахунки дозволяють не лише більш чітко визначати оптимальні частки кожного з і-х видів страхування у загальній структурі портфелю, а й визначити пріоритетні напрямки загальної стратегії страхової компанії, спрямовані на мінімізацію страхових ризиків, максимізацію прибутковості страхової компанії та стабілізацію її загальної фінансової діяльності.

Порівнюючи отримані результати із наявним страховим портфелем СК, можна дійти наступних висновків:

- для збільшення прибутку необхідно зменшити обсяг страхування КАСКО та майна, оскільки саме за цими видами страхування компанія здійснює найбільше виплат страхових відшкодувань;
- збільшити кількість страхових договорів з ОСЦПВВНТЗ, страхування відповідальності та страхування вантажів;
- решту видів страхування залишити незмінними, або змінити їх обсяг, оскільки вони не є основними та не приносять надзвичайних прибутків або збитків та лише наповнюють страховий портфель універсальної страхової компанії.

Отже, оптимізація страхового портфеля може як принести додатковий прибуток для СК, так і збільшити обсяг витрат. Відповідно до цього, при виборі стратегії оптимізації страхового портфеля страховик має визначити чи виправданою буде зміна структури портфеля шляхом порівняння обсягів додаткового прибутку та додаткових витрат. Приймати обраний спосіб оптимізації портфеля, на нашу думку, слід тоді, коли додаткові витрати не будуть перевищувати 20-25% додаткового прибутку, тоді показники рентабельності компанії будуть рости і можна буде спостерігати позитивний ефект від проведення обраних заходів [21, с.113].

Управління СК «Уніка» серед усіх можливих напрямів розвитку повинне обрати вірний напрям для підвищення ефективності діяльності та укріплення

позицій на ринку. Основні напрями вдосконалення діяльності компанії наступні:

- підвищити якість надання послуг та кваліфікацію персоналу;
- використовувати зарубіжний досвід у розвитку інноваційної діяльності
- впроваджувати інтернетстрахування;
- розширювати обсяги надання страхових послуг, в тому числі і впровадження нових видів страхування;
- співпрацювати з іншими страховими компаніями, недержавними пенсійними фондами та банками;
- оптимізувати маркетингову діяльність;
- збільшити шляхи розповсюдження інформації про компанію
- реклама компанії її клієнтами тощо);
- вдосконалити інвестиційну діяльність для отримання додаткового прибутку.

Основною метою діяльності страхової компанії на найближчі 5 років є посилення позицій на страховому ринку, зростання обсягів залучених страхових премій та зменшення витрат, використовуючи вищенаведені напрями розвитку, а також ефективно використання власних можливостей для досягнення поставлених цілей і розвитку страхового ринку України загалом [10].

Отже, спираючись на попередній досвід діяльності, СК «Уніка» слід також звернути увагу на власний страховий портфель, оскільки різка зміна структури портфеля (шляхом збільшення кількості угод з певного виду страхування) супроводжується значними витратами, в тому числі і виплатами страхових відшкодувань, що негативно впливає на фінансовий стан та показники рентабельності компанії.

ВИСНОВКИ

Результати, отримані в кваліфікаційній роботі дають підстави сформулювати наступні висновки:

1. Розкрито економічну сутність прибутку страховика, який є фінансовим результатом його діяльності за певний звітний період (квартал, півріччя, дев'ять місяців, рік). Фінансовий результат являє собою вартісну оцінку підсумків господарювання страхової компанії. Його можна визначити як різницю між доходами і витратами. Фінансовий результат зачасти набуває додатнього характеру, тобто форми прибутку, хоча іноді можуть бути й збитки.

2. Визначено головні елементи прибутку страхової компанії: фінансові результати від звичайної діяльності (будь-яка страхова діяльність, а також операції, що виникають в результаті її проведення) та фінансові результати від надзвичайних подій(що являє собою подію або операцію, яка зовсім не схожа на звичайну діяльність страховика та не має очікування, що зможе повторюватись періодично або в кожному наступному звітному періоді).

3. З'ясовано особливості формування та розподілу прибутку страхової компанії. Розподіляється прибуток страховика за спільними для всіх суб'єктів страхової діяльності принципами. Однак переважна більшість страховиків в Україні є акціонерними товариствами, а тому розподіл прибутку відбувається виходячи з відповідного рішення загальних зборів акціонерів. За рахунок чистого прибутку (перш ніж він буде розподілений між власниками) страховик може створювати вільні резерви для зміцнення своєї платоспроможності.

4. Надано фінансово-економічну характеристику СК «УНІКА» й можна зазначити, що страхова компанія підтверджує статус фінансово стійкої та надійної організації за розрахованими фінансовими коефіцієнтами. Більшість

показників перевищували нормативний рівень в декілька разів, показуючи позитивні тенденції до збільшення.

5. Проведено аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат СК «УНІКА», який вказує на те, що доходи перевищують витрати страхової компанії, що позитивно відображається в її фінансовому результаті. Найбільші витрати у компанії за 2018 рік припадають на статті витрати на збут 817 558 тис. грн. та адміністративні витрати 344 713 тис. грн. Найменші витрати у компанії на фінансові витрати 6 700 тис. грн.

6. Оцінено рівень прибутковості СК «УНІКА», який підтверджує, що в страховому портфелі компанії «Уніка» найприбутковішим видом страхування є страхування від нещасних випадків та страхування майна. Інші показники знаходяться приблизно на одному рівні.

7. Розглянуто зарубіжний досвід щодо підвищення прибутковості страхової компанії, який дозволяє виділити дві групи факторів, що впливають на структуру ринку і прибутковість страхових компаній: перша – стан економіки, розвиненість законодавства і купівельна спроможність населення; друга – продуктивні і технологічні інновації страховиків, диверсифікація каналів продажів. Перша група чинників надає більший вплив на ринки, що розвиваються, до них відносяться ринки Росії, Індії, Китаю, Аргентини, Бразилії, Індонезії та інші. Їх характеризують низький рівень проникнення страхових послуг, в середньому – близько 3%, і наявність попиту на прості продукти, наприклад, кредитне страхування життя і майна, моторне страхування. Друга група факторів більш значима для «насичених» ринків: наприклад, ринків Західної Європи і Північної Америки, для яких характерні попит на складні продукти і високий рівень проникнення страхування – понад 11%.

8. Надано пропозиції щодо підвищення прибутковості СК «Уніка» за допомогою методу оптимізації страхового портфеля з використанням моделі Г.

Марковіца, яка дозволила визначити умовно оптимальну структуру портфеля, яка забезпечує максимальну прибутковість при заданому рівні ризику. Найбільш оптимальним для компанії є портфель при рівні ризику 5% та відповідно отриманою доходністю у 54,82%, а також для збільшення прибутку необхідно зменшити обсяг страхування КАСКО та майна, оскільки саме за цими видами страхування компанія здійснює найбільше виплат страхових відшкодувань, збільшити кількість страхових договорів з ОСЦПВВНТЗ, страхування відповідальності та страхування вантажів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артеменко В.Г., Беллендер М.В. Финансовый анализ: Учеб. пособие / В.Г. Артеменко, М.В. Беллендер. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 267с.
2. Базилевич В.Д. Страхова справа: [Підруч.] /В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. – 2-е изд. испр. и доп. – К.: Знання, 2002. – 203с
3. Белгородцева М. О. Семантика поняття «фінансові результати» та методика їх обліку у страхових компаніях / М. О. Белгородцева. // Вісник ЖДТУ. – 2013– № 1. – С. 29- 32.
4. Бутовська Ю. С. Оцінка фінансових результатів діяльності страхової компанії [Електронний ресурс] / Ю. С. Бутовська – Режим доступу до ресурсу: <http://nauka.zinet.info/8/butovska.php>
5. Вовчак О.Д.Страховання:[навчальний посібник].3-тє видання, стереотипне. – Львів : «Новий світ – 2000», 2006. – 480 с.
6. Внукова Н.М. Страховання: теорія та практика: Навч. - метод. посіб. /Н.М. Внукова, В.И. Успенко, Л.В. Временко. – Харків: БурунКнига, 2004. – 376с.
7. Гребенщиков Э. М. Страховой бизнес Японии – радикальная реорганизация / Э. М. Гребенщиков // Мировая экономика и международные отношения. – 2002. – № 3. – С. 91 -101.
8. Греджева Т. В. Класифікація та особливості формування доходів страховика / Т. В. Греджева // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 4. – С. 57-60
9. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. Е45 В.Д. Базилевича.– 6-те вид., перероб. і доп. – К.:Знання–Прес, 2007. – 719 с.

10. Єрмошенко А.М. Окремі стратегічні аспекти управління страховими компаніями / А. М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. - 2013. - № 11. - С. 128-135.
11. Завора Т. М. Аналіз діяльності страхових компаній / Т. М. Завора, М. Л. Перетята. // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2018. – №4. – С. 118-122.
12. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: [підручник] / Г.Г. Кірейцев. – Житомир : ЖІТІ, 2001. – 440 с
13. Лісовал В. П. Оцінка результатів діяльності страхової компанії [Електронний ресурс] /В.П. Лісовал. – 2009.– Режим доступу до ресурсу: <http://ecobio.nau.edu.ua/index.php/EPSAE/article/viewFile/4419/4548>– №1. – С. 29-32.
14. Новини страхування // Форіншурер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com>.
15. Нечипоренко В. І. Стратегічне планування в страхових компаніях : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / В. І. Нечипоренко. – Київ : Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2008. – 20 с.
16. Офіційний сайт страхової компанії "УНІКА" [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://unika.ua/ua/>.
17. Офіційний сайт: Нацкомфінпослуг[Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://nfp.gov.ua/>.
18. Про страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 07.2018 р. № 85/96-ВР станом на 11.07.2018 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
19. Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 39 від 03.02.2018р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>.

20. Пучкова С.И. Анализ финансово-хозяйственной деятельности организации по данным отчетности / С.И. Пучкова // Бухгалтерская отчетность. 2003., с.86-112.

21. Проскурович О. В. Формування фінансових результатів страхових компаній / О. В. Проскурович, І. І. Мельничук // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – № 5(1). – С. 109-116

22. Страхування: Підручник./Керівник авт. колективу і наук. ред. Осадець С. С. – Вид. 2-ге перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.

23. Страхування в запитаннях та відповідях : навч. посіб. / Н. О. Долгошея. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 316 с.

24. Страхова справа: Підручник/ О. Д. Вовчак. – К.: Знання, 2011,– 391 с.

25. Страхові послуги: навч. посібник / Д.І. Дема, О.М. Віленчук, Дем'янюк І.В., за заг. ред. Д.І. Деми – [2-е вид. перероб. та допов.]. – К.: Алерта 2013. – 526с.

26. Страхові послуги: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / О.Д. Вовчак, О.І. Завійська, - Л.: Компакт–ЛВ, 2015. – 656 с.

27. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз. Навчальний посібник. – 3-те видання, перероблене / Н.В. Тарасенко. – Львів: "Новий Світ – 2000", 2004. – 344с.

28. UNIQA Group History, retrieved: 18. July 2018 in Uniqagroup. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.uniqagroup.com>.

29. Фінанси страхових компаній. Навчальний посібник / Н.Г. Нагайчук, О.О. Гончаренко. – К.: УБС НБУ, 2010. – 585 с.

30. Філонюк О.Ф. Залучення іноземних інвестицій на страховий ринок України / О.Ф. Філонюк. – Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, 2007р., №779, – с.96-100

31. Шірінян Л. В. Фінанси страхових організацій [Електронний ресурс]: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», у тому числі перепідготовка спеціалістів за спеціальністю 7.03050801 «Фінанси і кредит» денної та заочної форм навчання / Л. В. Шірінян. – К.: НУХТ, 2014. – 108 с.

32. Шинкаренко О.М. Методичні аспекти аналізу фінансових результатів страхових компаній / О. М. Шинкаренко, Н. М. Бразілій // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2015. – Вип. 28. – С. 164-173.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

			КОДИ
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "УНІКА ЖИТТЯ"	Дата	31.12.2019
		за ЄДРПОУ	34478248
		за КОАТУУ	8000000000
Територія	м.Київ	за КОПФГ	230
Форма власності	Колективна власність		
Орган державного управління	Акціонерне товариство		
		за КВЕД	65.11
Вид економічної діяльності	Страховання життя		
Одиниця виміру:	тис.грн. без десяткового знака		
Адреса	01032 м. Київ, Саксаганського, 70-А, 0442256006		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	12 558	17 307
- первісна вартість	1001	25 072	33 075
- накопичена амортизація	1002	(12 514)	(15 768)
Незавершене будівництво	1005	0	0
Основні засоби	1010	21 512	27 802
- первісна вартість	1011	43 636	54 107
- знос	1017	(22 124)	(26 305)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	150 147	273 875
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	611	466
Відстрочені податкові активи	1045	672 881	458 529

Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	124 013	148 243
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	13 992	29 441
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	322 833	512 127
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 593	1 389
Виробничі запаси	1101	1 593	1 389
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	190 447	961 098
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	21 466	28 186
з бюджетом	1135	0	66
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	17 140	25 986
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	22 484	90 465
Поточні фінансові інвестиції	1160	634 413	612 765
Гроші та їх еквіваленти	1165	35 065	89 142
Готівка	1166	21	25
Рахунки в банках	1167	35 044	89 117
Витрати майбутніх періодів	1170	218	882
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	417 058	1 052 365
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	188 980	939 481
резервах незароблених премій	1183	228 078	112 884
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	1 339 884	2 862 344
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0

Баланс	1300	1 662 717	3 374 471
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	155 480	155 480
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 897	-2 701
Додатковий капітал	1410	35 787	35 787
Емісійний дохід	1411	35 787	35 787
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	221 366	242 219
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	415 530	430 785
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	636	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	889 104	1 780 279
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	301 173	1 137 328
резерв незароблених премій	1533	587 931	642 951
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	889 740	1 780 279
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1600	0	0

Поточна кредиторська заборгованість за:	1605	0	0
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	17 865	19 163
розрахунками з бюджетом	1620	10 181	19 215
у тому числі з податку на прибуток	1621	10 181	14 611
розрахунками зі страхування	1625	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	7	78
одержаними авансами	1635	31 883	39 312
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	285 965	1 051 238
Поточні забезпечення	1660	9 828	11 450
Доходи майбутніх періодів	1665	1 712	4 034
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6	18 917
Усього за розділом III	1695	357 447	1 163 407
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1 662 717	3 374 471

ДОДАТОК Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	11 006	12 558
- первісна вартість	1001	21 683	25 072
- накопичена амортизація	1002	(10 677)	(12 514)
Незавершене будівництво	1005	0	0
Основні засоби	1010	19 271	21 512
- первісна вартість	1011	44 280	43636
- знос	1017	(25 009)	(22 124)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	398 638	150 147
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	530	611
Відстрочені податкові активи	1045	1 608	29 448
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	100 618	124 013
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	11 618	13 992
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	543 321	322 833
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	970	1 593
Виробничі запаси	1101	970	1 593
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити	1115	0	0

перестраховання			
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	30 842	190 447
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	24 103	21 466
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	17 645	17 140
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	23 848	22 484
Поточні фінансові інвестиції	1160	352 175	634 413
Гроші та їх еквіваленти	1165	17 601	35 065
Готівка	1166	34	21
Рахунки в банках	1167	17 567	35 044
Витрати майбутніх періодів	1170	1 584	218
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	151 436	417 058
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	68 342	188 980
резервах незароблених премій	1183	83 114	228 078
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	620 224	1 339 884
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1 163 545	1 662 717
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
	1	2	3
			4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	155 480	155 480
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	10 584	2 897
Додатковий капітал	1410	35 787	35 787

Емісійний дохід	1411	35 787	35 787
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	202 247	221 366
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	404 098	415 530
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	636
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	549 443	889 104
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	165 712	301 173
резерв незароблених премій	1533	383 731	587 931
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	549 443	889 740
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:	1605	0	0
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	14752	17 865
розрахунками з	1620	579	10 181

бюджетом			
у тому числі з податку на прибуток	1621	579	10 181
розрахунками зі страхування	1625	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	75	7
одержаними авансами	1635	31 783	31 883
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	155 480	285 965
Поточні забезпечення	1660	6 408	9828
Доходи майбутніх періодів	1665	907	1 712
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	20	6
Усього за розділом III	1695	210 004	357 447
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	1 163 545	1 662 717

ДОДАТОК В

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	9 622	11 006
- первісна вартість	1001	18 568	21 683
- накопичена амортизація	1002	(8 946)	(10 677)
Незавершене будівництво	1005	0	0
Основні засоби	1010	18 182	19 271
- первісна вартість	1011	39 684	44 280
- знос	1017	(21 502)	(25 009)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	68 310	398 638
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	530	530
Відстрочені податкові активи	1045	21 941	1 608
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	82 826	100 618
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	9 282	11 650
Інші необоротні активи	1090	896	0
Усього за розділом I	1095	543 321	543 321
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	793	970
Виробничі запаси	1101	793	970
Незавершене виробництво	1102	0	0

Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	10 087	30 842
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	23 063	24 103
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	9 254	17 645
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	15 066	23 848
Поточні фінансові інвестиції	1160	506 943	352 175
Гроші та їх еквіваленти	1165	64 306	17 601
Готівка	1166	18	34
Рахунки в банках	1167	64 288	17 567
Витрати майбутніх періодів	1170	5 987	1 584
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	122 226	151 456
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	66 691	68 342
резервах незароблених премій	1183	55 265	83 114
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	757 725	620 224
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	969 314	1 163 545
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду

1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	155 480	155 480
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	5 354	10 584
Додатковий капітал	1410	35 787	35 787
Емісійний дохід	1411	35 787	35 787
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	163 685	202 247
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	360 306	404 098
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	463 417	549 443
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	158 021	165 712
резерв незароблених премій	1533	305 396	383 731
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	463 417	549 443

III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:	1605	0	0
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	9 896	14752
розрахунками з бюджетом	1620	5 133	579
у тому числі з податку на прибуток	1621	5 133	579
розрахунками зі страхування	1625	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	83	75
одержаними авансами	1635	18 938	31 783
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	105 645	155 480
Поточні забезпечення	1660	5 091	6 408
Доходи майбутніх періодів	1665	777	907
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	28	20
Усього за розділом III	1695	145 591	210 004
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	969 314	1 163 545